

SIIVETKÄS

NRO 62

2013

34. VSK

Kun tilanne on päällä...

Kuvat Pentax K-5 ja Pentax 300 mm/f4

...ovathan varusteesi kunnossa

LINTUHARRASTUKSEN JUHLAA JA ARKEA

Pääkirjoitus

Lintuyhdistys Kuikka perustettiin 19.5.1974 nimenään Pohjois-Savon Lintumiehet. Tämän lehden ilmestyessä vietämme siis 40-vuotisjuhlavuotta. Perustajajäsenemme retkeilivät paljon Riistaveden Keskimmäisen lintujärvelä ja jopa yöpyivät tarunhoitoisessa ladossa, jota ei enää ole. Niinpä juhlinta aloitetaan vappuna legendaarisilla pelipaikoilla ja nautitaan vapaamuotoisesta brunssista läheisellä Koivulahden laavulla. Tarkempi ohjelma löytyy huhtikuussa kotisivuilta. Kaikki jäsenet perheineen ovat tervetulleita mukaan hauskaan lintujuhlapäivään! Syyskokouksen yhteydessä voimme vielä fiilistellä lisää kakkukahvien kera.

400 jäsenen rajapyykki ylitettiin helmikuun alussa. Onnekas 400. liittjä palkittiin lintukirjalla. Voin kiteyttää hallituksen tunnelmat tästä hienosta luvusta parilla sanalla: ihan mahtavaa! Uusien jäsenten saaminen on ollut meidän kaikkien kuikkalaisten yhteinen saavutus ja etu. Harrastuksestaan nauttiva jäsen on paras käyntikortti ja suurempi jäsenmäärä antaa lisää vaikuttavuutta suojelutyössä.

Tahkovooren vapaa-ajankeskuksen alueella levitellään roskia ja hygienia kärsii. Alueen asiakkaat ja asukkaat valittavat myös meluhaitasta, joka häirit-

see aamu-unia. Kaiken huipuksi vesistöjen alkukesän runsaat vesilintupoikueet ovat joutuneet saaliiksi. Kuu-
lostaa tutulta taajamien toiminnalta ja syksyn sorsas-
tukselta. Mutta eipäs: asialla ovatkin olleet ko. seudun
harakat ja varikset, joiden tappamiseen Riistakeskus
myönsi keväällä 2013 poikkeuslupa noilla perusteilla.
300 varista ja 100 harakkaa oli lupa tappa.

Kuikan mitta täytti, kun viime keväänä poikkeus-
lupa myönnettiin Maaningalle Patalahden ja Patajärven
suojeltujen lintujärvien rannoille. Perusteena oli järvien
eläimistön suojelu, kun siellä kuulemma ”pesii harvi-
naisempiakin lintulajeja”. Kuikan valitus Maaseutuelin-
keinojen valituslautakunnassa hylättiin, mutta valitim-
me edelleen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen yhdessä
KLYY:n ja Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin kanssa
saatuamme siihen apua BL Suomen suojelupäällikkö
Teemu Lehtiniemeltä. Päätös viipyy pari vuotta.

Suomessa myönnetään vuosittain rauhoittamat-
tomien lintulajien pesimäaikaiseksi tappamiseksi noin
1500 poikkeuslupaa, yhteensä jopa 200 000 linnun
päänmenoksi. Lupia voi lintudirektiivin mukaan myön-
tää taloudellisen vahingon ehkäisemiseksi, kasviston ja
eläimistön suojelemiseksi sekä kansanterveyden, yleisen
turvallisuuden ja lentoturvallisuuden takaamiseksi. Lupa
myönnetään, mikäli ongelmaa ei voida muilla keinoin
ratkaista. BirdLife Suomen mielestä lupia myönnetään
rutiinomaisesti ja se pitää poikkeuslupia suurelta osin
perusteettomina, ylimitoitettuina ja usein tehottomana
ratkaisuna lupahakemuksissa esitettyjen ongelmien pois-
tamiseksi. Niinpä.

Vuoden 2013 sykähdyttävin linturetkeni oli 23.6.
superkuun aikaan tekemäni yölaulajaretki Maaningalle.
Jättikuu, sankan usvan verhoamat pellot, viiriäinen ja
kolme suopöllöä, mitäpä luontoihminen enempää elä-
mykseksi tarvitsee. Hienoja lintuhetkiä kaikille!

Asta Lähdesmäki
päätoimittaja

SISÄLTÖ

Pääkirjoitus	3	Kahlaajat	22
Kesäpesti haukkaemona	4	Lokit	23
Kovahermoinen pöllömma	5	Tikat	24
Ihan pöllö projekti	6	Varpuslinnut	24
Havaintoja lapinpöllön soidinäntelystä	8	Lintuharvinaisuudet 2011–2012	28
Syystunnelmointia pikkupöllöjen valtakunnassa	9	Yölaulajat Pohjois-Savossa 2012	34
Satojen pöllöjen poseeraus	13	Tuula Vanamo	38
Muuttajataulukot 2011 ja 2012	15, 16	Palonurmi	40
Vesilinnut	19	Raasio	42
Kanalinnut	20	Taesto 2013	44
Petolinnut	21	Maakunnan mojavat lintupaekat	46
		Kuikan ja lehden tiedot	47

Kansi: Hiiripöllö Silmäsuolla MATTI OLLIKAINEN

Naurulokki ja superkuu. VILLE MIETTINEN

Lintuvaruste Oy, Koetilantie 1 B, 00790 Helsinki
Avoinna Ma 11.00-17.00, Ti-Pe 11.00-17.30
www.lintuvaruste.fi, lintuvaruste@birdlife.fi, puh. 09-386 7856

Tuulihaukan untuvikoille tehtiin pesä
hedelmälaatikosta. EIIJA JÄRVELÄINEN

KESÄPESTI HAUKKAEMONA

Eija Järveläisen kertoman mukaan muotoili Asta Lähdesmäki

Järveläisen perhe oli kesämökkillään Lapinlahdella Syvärin järvellä sijaitsevassa saassa, kun heille tuli yllättävä perheenlisäys juhannusaattona.

Mökin korkeassa pihamännysässä arveltiin pesivän tuulihaukan vanhassa risupesässä. Saassa oli niitä nähty aiempinakin vuosina. Juhannusaattoamuna 21.6.2013 joku – ehkä varis - oli hajottanut pesän ja mättäikössä räjäytti kaksi elävää untuvamyytyä. Lisäksi löytyi kaksi kuollutta; toinen oli hakattu pahasti ja toinen oli kuollut ilman untuvia pesäänsä.

Tajuttuaan mitä maassa oli, Eija Järveläinen nosti poikaset puiseen hedelmälaatikkoon ja kiinnitti sen puolison avustuksella pihlajan haarukkaan n. 1,5 m korkeudelle. Toiveena oli, josko emo ne huomaisi. Toive vaikutti hyvältä, sillä pariskunta näki emolinnun puiden latvoissa siirtyilemässä. Mutta pian kävi ilmi, että emo jätti poikaset hoitamatta näin lähelle maan pintaa. Poikasten lähellä yritettiin olla liikkumatta, mutta emolintu ei silti uskaltanut niiden luo. Ehkä se vierasti myös melko lähellä maanpintaa olevaa pesälaatikkoa. Toisella poikasella oli aluksi pää väärinpuolin ja se oli omituisen näköinen. Mutta onneksi kaula oikein.

Ei kun keinoemoksi! Ruokinta tuotti pulmia, kun mietittiin, mitä nuo poikaset oikeasti olivat. Tuulihaukoiksi ne oletettiin,

mikä myöhemmin sai vahvistuksen. Juhannus meni rastaita ja hiiriä jahdatessa. Jopa hiiri paloitetiin poikasille, jotka söivät herkkua ilomielin. Evästä piti tarjota 3-4 kertaa päivässä. Kun tuo pieneläinjalja alkoi koitua työlääksi, poikasille tarjottiin kalaakin, mutta sen ne tyrmäsivät aika nopeasti. Onneksi pakastimet on keksitty ja sieltä löytyi metsästävällä perheellä vielä pakastettuja jäniksiä. Ei kun pupu pikku silpuksi ja havukoille!

Haukat kasvoivat hyvin ja opettelivat isoiksi linnuiksi. Ne eivät millään lailla kesyntyneet, eikä sitä yritettykään, vain ruokaa tarjottiin. Helteellä ne saivat myös ruuskusta vettä. Perhe sai seurata siipien levittelyä ja pesälaatikon viereen laitetuille riutuille kiipeilyä, kun poikaset alkoivat liikkua. Äkkiä untuvat muuttuivat höyheniksi ja heinäkuun alkupuolella haukat olivat aika valmiin näköisiä. Joka aamu jotain niiden ulkoasussa tuntui olevan jotain uutta. Lentää ne eivät vielä osanneet, mutta hyppivät pois pesästään ja pomppivat maassa. Yleensä joltain kivetä tai kannolta ne aina löytyivät.

Kunnes eräänä yönä kansanmurha tapahtui! Saunan takana nähty supikoira oli ilmeisesti hyödyntänyt maassa olleet haukan poikaset. Katkeilleita siipisulkuja vain löytyi. Tämä traaginen tapaus, joka sattui 11.7. haukanpoikasten ollessa noin kolmen

viikon ikäisiä, harmitti keinoemoja kovasti. ”Mutta olisi niissä poikasissa ollut vielä ohjelmaa, kuka niille metsästystä olisi opettanut ja kuka olisi neuvonut muuttomatalle”, mietti Eija.

Ei voinut muuta kuin todeta, että luonto siinä korjasi omansa. Mielenkiintoisia hetkiä oli kuitenkin saatu elää näiden haukanpoikien kanssa.

Poikaset varttuivat kolmessa viikossa ”oikeiksi haukoiksi”. EIIJA JÄRVELÄINEN

Poikanen katseli taivasta ihan muina pöllöinä.
SEPPÖ RÄSÄNEN

Tämän pöllömamman kanssa riitti pokkarin zoomausvara!
SEPPÖ RÄSÄNEN

Kovahermoinen pöllömamma

Seppo Räsänen

Kuten kaikki lintuharrastajat tietävät, linturetket tarjoavat elämyksiä pitkin vuotta. Viime kevään ja kesän aikana kohdalleni sattui useampikin mieleenpainuva tapahtuma. Tässä pieni kertomus yhdestä onnen kantamisesta.

Juhannusviikolla läksin Perätien Timon kanssa tarkastamaan tiedossa olevia kanahaukanpesiä. Tarkoitus oli selvittää ainakin se, oliko reviiirillä tai pesällä elämää. Rengastusvehkeet olivat varalta mukana. Erästä pesää lähestyttäessä Timo huomasi suuren linnun lehahtavan kauemmas pesäpuulta. Lapinpöllö oli ottanut kanahaukan pesän haltuunsa ja ajanut näin pesän rakentajan etsimään uutta pesäpaikkaa! Poikanenkin näkyi kurkistavan kuusen risupesästä.

Asianmukaiset varusteet päällä kiipesin pesälle, jossa oli kaksi poikasta. Laitoin rengastustarvikkeet pesän reunalle ja aloin touhuta, kun Timo huusi varoituksen. Emo oli lähtenyt liitoon pesää ja minua kohti. Se kuitenkin pysähtyi parin kymmenen metrin päähän jääden kuusen oksalle. Tarkka katse oli naulittuna minuun. Jatkoin rengastusta.

Heti kohta Timo varoitti uudelleen. Näin

kuinka emo lennähti minua kohti. Etsin suojaan rungon takaa ja odotin, mitä tuleman pitää. Yllätyksekseni emo ei iskenytkään kynsiään minuun, vaan istahti pesän yläpuoliselle oksalle, reilun käsivarren mitan päähän minusta. Kokemus oli aivan epätodellinen. Vaikka tiesin lapinpöllön varsin pelottomaksi, en olisi ikinä voinut kuvitella sen tulevan näin lähelle. Varsinkin kun se osoitti olevansa paremmin utelias kuin aggressiivinen.

Kokeilin sen hermoja osoittamalla sormella kohti nokkaa, jolloin se veti päätään taaksepäin. Pöllö seurasi herkeämättä toimiani katsellen välillä minua, välillä poikasta. Hämmentyneenä jatkoin rengastusta matalien urahteluiden ja nokan napsutusten kuuluessa lähes korvan juuressa. Juttelinpa siinä samalla emolle niitä näitä. Samalla totesin, että toinen poikasista oli liian pieni rengastettavaksi.

Ennen lähtöäni otin vielä kuvia pesän asukeista. Kerrankin tasku-Canonissa riitti zoomausvara. Oikeastaan sitä varaa ei tarvinnut ollenkaan. Olipahan kovahermoinen mamma!

Ihan pöllö projekti

Ville Miettinen

Projektini ideana on kuvata kaikki Suomessa pesivät pöllölajit, seurata niiden elämää ja tuoda esille pöllöjen ilmeikkyyttä sekä käytöstä. Tähän asti olen kuvannut lapinpöllön, viirupöllön ja hiiripöllön. Siis lähes kolmannes lajeista jo ensimmäisen vuoden aikana, joten eipä ole valittamista!

Hankalinta on lähestyminen, pöllöjen aistit ovat hurjan tarkat eikä ihmisen aistiminen lähistöllä ole niille mikään ongelma, kun myyränkin kuulevat lumen alta ties mistä asti.

Lapinpöllö

Homma sai tulta talvella 2013, kun sain tietää, että Nilsissä majaili kolme lapinpöllöä samalla pellolla. Loppujen lopuksi niitä olikin yhtä aikaa viisi, kaikki luonteeltaan arkoja ja piilottelevia. Vähitellen ne kuitenkin tottuivat läsnäoloon ja odotus palokittiin huhtikuun ensimmäisenä lauantaina.

Tilanne vaikutti ensin hyvin tavanomaiselta; lapinpöllö istuskeli pienen koivun oksalla odotellen illan pimenemistä. Lähestyessäni pöllöä pysähdyin välillä, katseilin pois päin, kuvasin taas ja menin hieman lähemmäs. Lopulta löysinkin itseni viiden metrin päästä pöllöstä! Vieläkin ihmetyttää, kuinka se noin lähelle päästi ja sitten alkoi nukkua kesken kaiken. Katseli milloin mitään ja ihmetteli minua.

Pöllön huomion saaminen tuntui jopa vaikealle, kun se keskittyi kaikkeen muuhun. Varovainen elehdintäni sai kuitenkin välillä kääntymään katseen suuntaani. Lopulta pöllö hyppäsi toiselle oksalle, käänsi äkisti päänsä metsään päin ja liiti metsän kätköihin.

Lapinpöllöjen pesimäaika alkoi olla käsilällä, kun kuulin, että paikallinen lintuharrastaja oli vienyt lähimetsään lavan, jolle lapinpöllö voisi pesänsä rakentaa. Siihen loppuivat kuvaukset omalta osaltani, sillä en halunnut häiritä pesintää. Myöhemmin sain tietää, että kaksi paria oli saanutkin poikasia siellä. Missä lie nämä lapinpöllöt nyt, sitä ei kukaan tiedä. Eikä välttämättä pidäkään tietää.

Lapinpöllö Palonurmissa talvella 2013.
VILLE MIETTINEN

Viirupöllö

Toinen mieleenpainuva hetki pöllöjutussa oli viime kesänä, kun kuulin viirupöllöstä, joka pesi Leppävirralla. Kuulema poikaset olivat jo lähteneet pesästä, joten hyökkäysvaara ei olisi niin suuri.

Monen tunnin tarpomisen jälkeen löytyinkin muutaman sadan metrin päässä pesästä kaksi pientä viirupöllön poikasta. Ne kyhjäyttivät korkealla, suuren männyn oksalla. Tilanteeseen en ollut juurikaan tyytyväinen, sillä pilvinen päivä loi metsään entistä harmaamman tunnelman. Emosta ei ollut näkynyt edes oksennuspalloa. Pieni pelko

hiipi ajatuksiin kuvatessa, että josko emo kuitenkin oli lähistöllä. Vaan eipä näkynyt, onneksi!

Toisena viikonloppuna tulin takaisin samaan metsään katsomaan josko pöllön poikaset olisivat paremmin kuvattavissa. Ensimmäisenä vastaan tuli emo, joka ei näyttänyt järin tyytyväiselle, joten jäin odottelemaan kauemmaksi pesäpuusta, löytyisivätkö myös poikaset.

Niemenkärkeen tullessani ensimmäinen löytyikin varsin nopeasti, se paistatteli iltauringossa lehtipuiden seassa. Kuvailin aikani sitä, kunnes pöllön poikanen lähti

yllätykseksi lentoon. Se lensi hylätyn rakennuksen ylitse lehvistön sekaan ja katosi. Jonkin ajan kuluttua kuitenkin löytyi toinen poikanen emon ”avustuksella”. Sattumalta se lensi myyrä suussa metsän läpi kohti paikkaa, jossa ensimmäisen poikasis-ta olin nähnyt.

Lähdin tallustelemaan samaan suuntaan ja hylätyn mökin pihaan tullessani huomasin metsäpolun yläpuolelle kasvavan puun oksistossa liikkuvan jotakin. Siellä istui viirupöllön poikanen, jolle emo ilmeisesti toi juuri ennen saapumistani ruokaa. Kuvailin aikani sitä kunnes retki oli saanut päätöksensä illan pimetessä. Niskavillat olivat tallella ja silmätkin päässä...

Hiiripöllö

Kolmas ”pöllöily” tapahtui Suonenjoella viime talvena, kun pääsin kuvaamaan hiiripöllöä. Tapansa mukaan se istui korkealla kuusen latvassa - savolaisittain siis ”kaakana.” Epäonnistuneen yrityksen jälkeen toinen tilaisuus tuli syksyn hiiripöllövaelluksen myötä. Kuopion Silmäsuolla oli nähty

hiiripöllö samalla paikalla useamman ker-ran, sinne siis!

Monen tunnin etsimisen jälkeen pöllö ilmestyi kuin tyhjästä kuusen latvaan. Tämä yksilö oli kuulemma hyvin kesy eikä se juuri välittänyt minusta. Monen päivän yrityksen jälkeen kuvaajan ja kuvattavan matka lähenei viiden metrin tietämille, siitä taas lähemmäs ja lähemmäs. Pöllö istui korkealla, joten lähemmäs ei enää pääs-syt. Lähellä, mutta silti niin kaukana.

Neljäntenä päivänä koko Kuopio oli todella sankassa sumussa, eikä Silmäsuu ollut poikkeus. Alkuun koko touhu tuntui toivottomalle, kun näkyvyys oli vain kymmenkunta metriä. Sumu kuitenkin hälveni vähitellen ja sen myötä myös hiiripöllö näyttäytyi taas tutulla paikallaan sähkölan-gan päällä.

Jonkin aikaa hiiripöllö kierteli puissa ja metsästeli myyriä. Sitten tapahtui se, mitä olin koko ajan halunnut: pöllö laskeutui matalan tikun nokkaan keskelle maisemaa. Lähestyessäni hiiripöllö otti tilanteen normaaliin tapansa rauhallisesti. Itse olisin

voinut leikata tunnelmaa vaikka veitsellä, kun matkaa minun ja pöllön välillä oli vain muutama metri.

Jäin paikalleni enkä uskaltanut liikkua, etten pelästyttäisi pöllöä lentoon. Se käänsi päätään nopeasti puolelta toiselle, kuulostellen jotakin. Hyvä että uskalsin hengittää, kun pöllö käänsi kirkkaan keltaisina hehkuvat silmänsä kohti kameraa. Painoin laukaisinta ja sormet ja varpaat ristissä toivo-in, että juuri tuo ruutu olisi tarkka. Olihan se, hymy oli varmaankin korvissa asti koko päivän tuon tilanteen jälkeen.

Ihmettelin tilanteen rauettua, kuinka paljon petolintu voi luottaa ihmiseen mahdollisista huonoista kokemuksista huolimatta. En osaa kuvitella hienompaa ja pysäyttävää tilannetta luonnossa kuin jonkun pöllön kohtaaminen. Ne ovat niin ilmeikkäitä, erilaisia, uljaita, varsinaisia outolintuja.

Erityiskiitokset Tero Pelkoselle ja Ilkka Markkaselle, jotka ovat tutustuttaneet minut tähän maailmaan.

Viirupöllön poikaset kyhjäyttivät korkealla männynssä – onneksi emoa ei näkynyt...
VILLE MIETTINEN

Havaintoja lapinpöllön soidinääntelystä

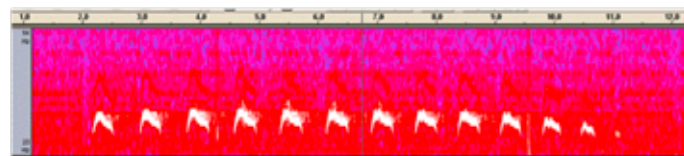
Erkki Björk, erkki.a.bjork@gmail.com

Lapinpöllön soidinääni on Suomessa esiintyvien pöllöjen äänistä matalin 200 - 300 Hz taajuinen huhuilu. Kuvassa 1. on esitetty kolmen analysoimani eri yksilön soidinäänien taajuusspektrit normeerattuna 10 metrin etäisyydelle. Kuvassa 2. on esitetty erään analysoimani lapinpöllön soidinäänien sonogrammi. Sonogrammista nähdään, että soidinääni koostuu noin puolen sekunnin huudoista, jotka toistuvat soidinäänessä noin kymmenen kertaa noin puolen sekunnin välein. Huutojen korkeus laskee, äänekkyyksensä vaimenee ja kesto lyhenee soidinäänien lopussa.

Lapinpöllön soidinäänien voimakkuudesta olen tehnyt ensimmäisäänitasomittauksia 43 kappaletta neljältä yksilöltä. (Kuva 3.) Kymmenen metrin etäisyydelle normeerattujen ensimmäisäänitasojen (LAFmax, 10m) keskiarvo on ollut 50,9 dB(A). Lapinpöllön soidinääni on kuultavissa noin 900 metrin, enimmillään noin 1200 metrin etäisyydelle. [1] On ilmeistä, että kirjallisuudessa [esim. 2.] esitetty tieto, että ääni ei normaalisti kuulu yli 400 metrin etäisyydelle on aliarvio.

Lapinpöllö soidinaktiivisuudesta olen tehnyt mittauksia pääosin yhdellä reviiirillä yhden yön (17. – 18.3.2009) aikana Kaavilla ns. äänikatiskamenetelmällä eli analysoimalla äänitallenteita. Tuolla Kaavin reviiirillä soi ainakin kaksi lintua kuulomatkan päässä toisistaan. Näiden lintujen soidinäänien väliaikoja olen mitannut 114 kertaa. (Kuva 4.) Keskimäärin väliaika on ollut mittauksissani 2,3 minuuttia. Minimi on ollut 0,8 minuuttia. Aktiivisinta ääntely (pienin väliaika) on ollut ilta- ja aamuyöstä. (kuva 5.) Klo 22 aiemmilta ja klo 4 myöhemmiltä tunteilta minulla ei ole mittauksia.

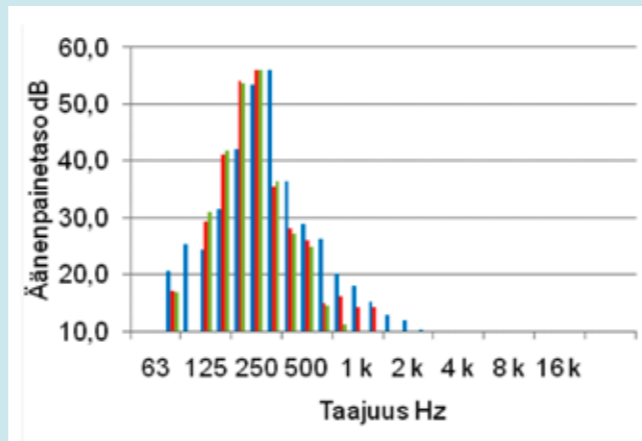
Soidinaktiivisuus on ollut mittauksissani mahdollisesti tavanomaista suurempaa ”kilpalaulantatilanteesta” johtuen. Tosin lähekkäin pesiminen lienee laajittavilla lapinpöllöille. Soidinäänien voimakkuuteenkin kilpalaulantatilanteella on voinut olla myös vaikutusta.

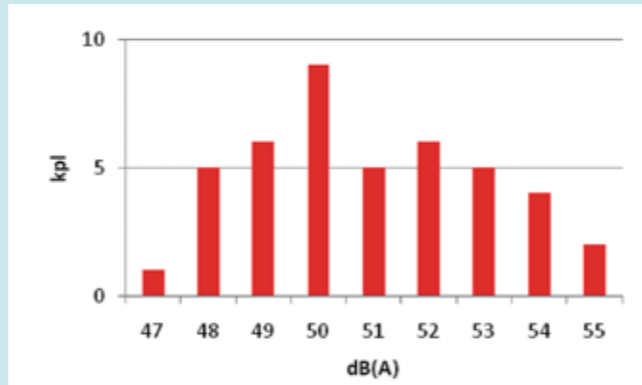
Kuva 2. Lapinpöllön soidinäänien sonogrammi

[1] Erkki Björk, Lintujen äänien voimakkuuksia ja kuuluvuuksia, Lintuyhdistys Kuikan julkaisu 2013. http://lintuyhdistyskuikka.net/fileadmin/user_upload/Sivujen_kuvat_ja_tiedo/Julkaisu/Bjork_Lintujen_äänien_voimakkuuksia_ja_kuuluvuuksia.pdf

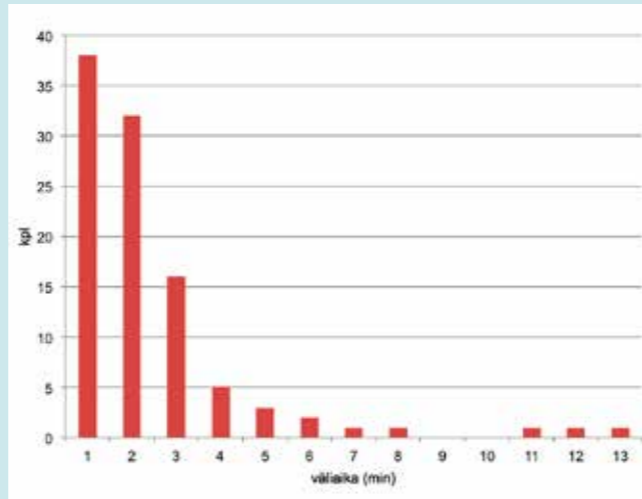
[2] Killian Mullarney ym., Lintuopas Euroopan ja Välimeren alueen linnut, Otava 2005.

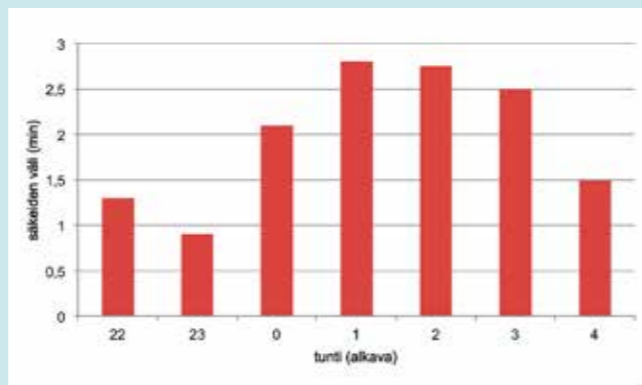
Kuva 1. Kolmen eri lapinpöllön soidinäänien taajuusspektrit

Kuva 3. Lapinpöllön soidinäänien (43 kpl) 10 metriin normeerattujen ensimmäisäänitasojen jakauma.

Kuva 4. Lapinpöllön soidinäänien väliaikojen jakauma.

Kuva 5. Lapinpöllön soidinäänien keskimääräisiä väliaikoja yön eri tunteina

Syystunnelmointia pikkupöllöjen valtakunnassa

Hannu Kärkkäinen

Jos joku arveli, että pöllöjen pyynti ja rengastus käy noin vaan, niin hän on totaalisesti hakoteillä. Ensin tarvitaan tietenkin rengastajatutkinto ja asianmukaiset luvat. Itse pyyntiin lähtiessä pitää jättää iltalomapyyntö perheelle ja kerätä jos jonkinlaista härpäkettä mukaan. Jo valmistelut vievät monta tuntia ja tunnelma tiivistyy.

On syyskuun alun kirkas ja tyyni päivä... Ajatukset risteilevät menneen kesän rengastusretkillä ja erikoisissa lintujen kohtaamisissa. Rengastusluvan laajeneminen käsittämään kaikkia pesimälajeja on tuonut jo monta uutta tuttavuutta käsin kosketeltavaksi. Kuinka erilaisilta linnuilta ne näyttävätkään kädessä! Elokuun viimeisen viikonlopun kestäneet lomaketalkoot Rengastustoimistolle ovat takana ja takki on hieman tyhjä.

Avaan Tiira-lintutietopalvelun ja silmiini osuu tieto Siikajoella Tauvon Lintuasemalla alkaneesta helmarivaelluksesta. Helmari eli virallisemmin helmipöllö on toiseksi pienin pöllölajimme. Se on tuttu ääntelijä vuosikymmenten varrelta kevätalvisilta pöllöjen kuunteluretkiltä. Mieleenpainuvan puputuksen oppi tuntumaan ensitapaamisella. Ja jälleen nämä yön valtiat ja jyräjoiden kauhut ovat päättäneet lähteä matkaan. Millainen vaellus onkaan tulossa tänä vuonna? Vuodet eivät näy olevan veljeksiä tänäänkin lajin kohdalla.

Kokemukseni syyspyynnistä ovat vuosikymmenten takaa ollessani avustajana ja muistoni siltä ajalta ovat hämärtyneet lähes täysin. Soitto pöllörengastajakaverille saa sisäisen koneistoni jälleen käyntiin ja päätös syntyy iltayön pyyntiin lähdöstä. Kysele kaverilta kokemuksia pyyntipaikoista ja -tavoista. Kuulen minulle täysin tunte-

mattomista, syksyisten pöllöjen erikoisista äänistä, pyyntien onnistumisista ja nolla-pyyntien onnistumisista ja nolla-pyyntien onnistumisista. Monenlaista sattumusta liittyy näihin syyspyynteihin ja kaikkea voi odottaa tapahtuvaksi. Soiton loputtua ilmoitan aikeistani paremmalle puoliskolleni ja suuntaan kohti rengastusvarusteitani. Millaisessa kunnossa lienevät kesän jäljiltä lojuttuaan auton takakontissa...

Tuumasta toimeen

Avaan takakontin ja alan kelata ajatuksissani välineistöä katsellessani Curver-merkistä muovista rengastuspakkia; rengaskolistalta katson pienille pöllöille sopivat rengaskoot ja otan esiin varpuspöllölle sopivat BV- ja helmipöllölle sopivat CH-alumiinirengastukset. Onneksi tuli tilattua niitäkin keväällä, jotta retkelle lähtö ei tyssännyt heti alkuunsa. Näiden lisäksi rengastuspihdit, Pesolan jousivaaka, leveä siipimitta ja pikasulkimella suljettavat kangaspussit lintujen kuljetusta, säilyttämistä ja painon mittausta varten, sekä yhdeksän- ja kuusimetriset 30 mm silmällä olevat, loppukesällä Italiasta tulleet pikkulintuverkot. Onkos siinä kaikki tarpeellinen? Ai niin, pitäähän mukaan ottaa verkkokepeiksi kuusimetriset teleskooppi-onkivat ja maahan upotettavat, ankuri-tappeina toimivat puolimetriset, kiven iskua kestävät pihlajakelit sekä varalta verkkolinjaa kiristämään pientavaran sitomisessa

Mitä ihmettä tämä on?
HANNU KÄRKKÄINEN

Helmipöllö on saanut nimensä
höyhenpuvun täplistä.
HANNU KÄRKKÄINEN

käytettäviä joustavia ”hämähäkkejä”.

Kelatessani uudelleen ja uudelleen tarvittavaa välineistöä ajatuksiini ponnahtaa myös, mikä on houkutusääntä soittavan mp3-soittimen lataustilanne ja ulkoisen integroidun kaiuttimen tarvitsemien AA-paristojen laita? Mp3-soitin täytyy laittaa lataukseen ja käydä ostamassa paristoja matkalla ajattelemalleni tutulle lintujen tarkkailupaikalle. Liikkeellelähtö tuntuukin varsin työläältä. Otsalamppu ja kamerakin täytyy ottaa ja katsoa, ovatko muistikortit tyhjänä ja kameran akut vastaavasti täynnä? Ky-

symyksiä vilisee mielessä sitä mukaa, kun lähdön hetki lähenee. Onko auton tankissa menovettä tarpeeksi, onko kumikengät ja lisävaatteita mukana? Kaikki näyttäisi olevan kunnossa varaparistoja lukuun ottamatta.

Verkot viireeseen

Vielä ennen lähtöä on annettava iltapala lapsille. Vanhempi poikani, syyskuussa 12 vuotta täyttävä Onni on huomannut lähtöaikeeni ja viittoilee isille hapista syödessään ”Isä” ja ”linnut” -viittomat. Vastaan suusanallisesti, että joo, isi lähtee pöllöjä pyytä-

mään. Johon poikani vastaa pyörittämällä yhtä aikaa molemman käden etusormiaan silmiensä ympärillä vahvistaakseen aikomukseni. Tuumin mielessäni, että osuvasti olemme antaneet soittamalleni kaverille pöllöä tarkoittavan viittoman perheen sisäisissä keskusteluissa. Iltapalan jälkeen kannan loput tavarat autoon, lähdän matkaan ja kurvaan paristo-ostoksille kaupan kautta. Matkan varrella alan miettiä soittamaani puhelua ja muistella, mitä jippoja pyyntiin liittyen se kaverini sanoikaan. Vilkaisen ilman lämpötilaa auton mittaristosta, joka näyttää +19 astetta. Ei ihan tavallisia syyskuun lämpötiloja. No, matka taittuu ja syksyisiä rastasparkkia vilistää taivaalla. Saavun

pyyntipaikalle ja parkkeeraan heinikkoiseen tien laidan. Ympärillä avautuu 2-4 metrin kuusen taimikko ja kauempana näkyy vanhaa kuusimetsää. Tässä avautuu pikkupöllöjen valtakunta.

Katselen ympärilläni, vedän peräkontissa olleet kumpparit jalkaani sekä nappaan kepit, verkot ja soittimen mukaani. Suuntaan taimikolle etsien sopivaa pyyntipaikkaa. Horsma näyttää levinneen laajasti aukolle ja se tietää verkkojen roskaantumista, ellei sitten löytyisi kangaspohjaista aluetta taimikon keskeltä. Hetken kierreltyäni löytyy vihdoinkin lähes puhdas linja kuusen taimien keskeltä ja muutamat risut ja pidemmät heinät raivaan sivuun. Paikan ympärillä näyttää

olevan sopivasti kuusen taimia, jotta pöllöt voivat lähestyä valittua pyyntipaikkaa. Lasken ankkuri- ja verkkokepin suunnittelemani verkkolinjan alkupäähän ja alan mittailta askeleillani verkon pituuden verran hakien linjan toisen pään paikkaa. Lasken kädessä olleet toiset ankkuri- ja verkkokepit oletettuun linjan lopetuskohtaan.

Alan pystyttää pitempää verkkoa upotamalla ensin ankkurikepin maahan ja ottamalla pohjakorkin irti verkkokeppinä toimivasta ongenavasta ja pystyttämällä sen maahan upotettuun keppiin. Sitten otan verkon säilytuspussista ja pujotan avaamani verkon toisen pään lenkit pystyttämäni verkkokeppiin. Lähdän verkkovyyhden

kanssa ajattelemani verkkolinjaa pitkin ja vyyhti purkautuu käteni lävitse, kunnes toisen pään lenkit ovat enää kädessäni. Sillä aikaa, kun pitelen vasemmassa kädessä verkkokenkkejä, koetan oikealla kädellä työntää ankkurikeppiä maahan. Pohjakorkin irrotus ja toinenkin verkkokeppi on pystyssä. Avaan verkon lenkit ja teippaan ilmastointiteipillä yläjuoksun kiinni verkkokepin yläosaan ja alan nostaa verkkokeppiä ylöspäin verkon avautuessa pyyntiasentoonsa. Sama rituaali toistuu toisen pään kohdalla. Kenties verkon korkeus riittää, sillä verkon yläjuoksu on neljän ja alajuoksu yhden metrin korkeudella. Lyhyemmän verkon linjaan 90 asteen kulmaan pitemmän verkkolinjan päästä.

Hikikarpalot alkavat valua pitkin ohimoi-tani pystyttäessäni toista verkkolinjaa. Onpa lämmin, tuumin itsekseni vai onko kenties vaatetta liikaa sekä olettamaani lämpimämpi syysilta? Lopulta vilkaisu verkkolinjaan ja kaikki näyttäisi olevan kunnossa; verkoissa ei ole roskaa eikä risuja ja ne ovat sopivan kireällä. Ainoastaan soitin ei ole paikoillaan.

Vihdoin pyynti alkaa

Kellon lähestyessä puoli yhdeksää ilta alkaa hämärtyä ja eräänlainen odotuksen jännitys nousee. Päätän kokeilla ensin pienemmän varpuspöllön houkutusäänellä havaitakseni onko lajia alueella. Tunnettua on, että tämä laji on aktiivinen ennen auringonlaskua. Asetan soittimen kuusen oksalle ja varpuspöllön kaihoisa syyslaulu, pitkä huojuva vihellys alkaa kuulua kaiutimesta. Ei mene hetkeäkään, kun kaukaa vanhasta metsästä alkaa koiras vastailla ja lähestyä pyyntialuetta. Mietin, miten tämän kanssa käy ja odottelen tilanteen kehittymistä istumalla autossani. Lähetän kaverilleni tekstiviestin pyynnin aloittamisesta. Ensimmäinen puolen tunnin odotus menee matelemalla ja näen radiota kuunnellessani taivaalla länteen suuntaavan, hoippuvasta lentotyylis-tään tunnetun suopöllön. Taisi olla ensimmäinen syyskuinen havaintoni lajista.

Puoli tuntia on kulunut, kello näyttää il-tayhdeksää ja on aika mennä verkoille ensi kertaa. Kävelen verkoille ja olen kompas-tua matkalla oleviin risuihin ja monttuihin. Tarkistan ensiksi lyhyemmän verkon, joka näyttää tyhjältä ja hetken päästä olenkin jo verkkolinjojen risteyskohdassa. Pitkäkin verkko näyttää tyhjältä. Taisi varpuspöllö vetää tällä kertaa pidemmän korren. Vaihdan helmari-atrapin päälle, sillä pimeys al-kaa tulla ja ensitähdet loistavat jo itäisellä taivaalla. Kävellessäni autolle odottamaan seuraavaan verkkokierrosta kuulen tutun varpuspöllön vihellyksen. Taitaa pöllö siellä naureskella ”partaansa” pyyntiyrityksilleni.

Yö saapuu ja ainoa valo tähtitaivaan lisäk-si on auton päällä olevan radionäytön valo. Täällä keskellä korpea viilenevässä syys-yössä istun yksikseni autossa. Sen enempää pimeys kuin aavemainen hiljaisuuskaan eivät pelota ja ajoittain matkan päässä kul-kevalla kylätiellä autojen valokiilat halkovat pimeää taivasta. Puputus kuuluu auton si-sään ja kello matelee kohti puolta kymmen-tä. Avaan ikkunan ja hetken jälkeen läheltä metsän reunaa kuuluu natskautus! Tämäkö se on se mystinen helmari-ääni? Ja pian samankaltaisia ääniä alkaa kuulua eri puolilta metsäaukkoa. Päivälevolla alueella oleilleet ovat lähtemässä liikkeelle. Erikoinen ääni, ajattelen ja pohdin sen kenties olevan joku yhteydenpitoääni?!

Minuutit kuluvat, on aika sammuttaa ra-

dio verkkokierroksen ajaksi. Auton lämpö-mittari näyttää enää 12 lämpöastetta. Asetan päähäni otsalampun ja lähden harppomaan kohti verkkoja. Mietin matkalla, että jospa nyt olisi pyyntionni myötä, samalla kun ih-mettelen kuulemiani pöllön ääniä. Saavun etumaisena olevalle lyhyelle verkolle, jonka takana soitin houkuttelee lintuja lähesty-mään ääntelijää. Ei näytä olevan ristin sielu-akaan ja suuntaan kohti pitkää verkkoa. Ot-salampun valokiilassa musta verkko kiiltee tummana ja pian silmäni tavoittaa tutun kirjavan hahmon. Siellähän odottaa liikku-matta se kantikas- ja isopäinen, valkeahkon naamakiekuran omaava helmari verkkopus-sin pohjalla. No eipä päätös lähdöstä ollut tällä kertaa turha.

Tarkistan pöllön verkkoon tulosuunnan ja kävelen sille puolelle verkkoa. Onneksi pöl-lö ei ole tällä kertaa korkeammalla, jolloin täytyisi laskea verkkoa alemmaksi. Laitan suojahanskat käteen, avaan verkkopussin ja vapautan pöllön jalat ensimmäisenä. Pitelen pöllöä jaloista kiinni ja sitten vapautan siivet ja pään, sillä tavallisesti juuri nämä osat ovat sotkeutuneet pahimmin verkkoon. Hetken päästä lintu on vapaa ja suljen linnun kan-gaspussiin kuljetusta varten. Silmäilen verk-kojen kunnan ja menen pöllö mukanani vie-lä varmistamaan soittimen toimimisen seu-raavan puolen tunnin - kolmen vartin ajaksi.

”Helmari pultattu”

Suuntaan autolle satunnaisesti nokkaansa napsutteleva pöllö pussissa ja istuuduttuani auton sisälle sytytän kattovalon päälle. Otan pöllön kangaspussista ulos ja asetan sen pol-vieni väliin selälleen, jotta rengastus sujuisi ilman ylimääräistä räpistelyä. Pöllön keltaiset silmät tuijottavat hölmistyneenä rengas-tajaa ja vaaleaa nöpönokkaa napsuttaen se koettaa tarttua yli senttimetrin pituisilla kyn-sillään kädestäni kiinni. Päätän tarjota toisel-le jalalle talvilippalakkaa ja hanakasti jalka tarttuu lipasta kiinni. Eipä ihme, että monen jyrksijän vikinä loppuu noihin kynsiin.

Oikea jalan nilkkaa pitelen kiinni ja otan käsiini sopivan renkaan sekä rengastuspih-dit. Tarkistan renkaan numeron ja asetan sen nilkan ympärille ja alan kiristää sitä rengas-tuspihdeillä. Renkaan välin pienentyessä täytyy välillä rengasta pyörittää, jotta jalois-sa oleva tuuhea höyhennys ei jäisi renkaan väliin. Nyt rengas on paikoillaan, rengas pyörii ja tarkistan vielä numeron. Pöllö yrit-tää räpistellä siipiään ja taivuttaen itseään tarrautua nokalla käsiini, mutta se tavoittaa vain suojahanskani.

Nostan pöllön jaloista polvieni päältä ja käännän pöllön pois päin itsestäni, ennen kuin alan mitata siiven pituutta. Pöllön pää pyörii katsoen syvästi pitelijää. Kumpi-kohan sukupuoli tämä mahtaa olla? Lajin

naaraathan ovat keskimäärin pitempiisiisiä ja painavat enemmän kuin koiraat. Tämä yksilö näyttäisi olevan limittyvällä alueel-la. Merkkaan päivämäärän, kellon ajan, lajilyhenteen, rengaskoodin, pyyntipaikan sekä mittaamani siivenmitan vihkoon ja asetan levitettynä oikean puoleisen siiven auton ratin päälle, jotta voin kuvata siiven ikämäärityksen varmistamiseksi. Kattovalo ja otsalampun valo eivät oikein tahdo riit-tää sulkasadon ja siipisulkien mahdollisten värerojen tulkintaa. Kuvauksen jälkeen laitan pöllön takaisin kangaspussiin ja mit-taan painon jousivaa’alla. Lintu painaa pus-seineen yli 150 grammaa ja kirjoitan painon ylös vähennettynä pussin painolla.

Linnun käsittely alkaa olla valmis ja au-kaisen pussin; on tullut aika vapauttaa lintu jatkamaan matkaansa. Nousen autosta pilk-kopimeään yöhön ja asetan pöllön istumaan autoni katolle totuttelemaan jälleen yön pimeyteen. On viimeisten kuvien ja jäähy-väisten aika. Otan muutaman kuvan ja pöllö huomaa olevansa vapaa. Pää pyörii jälleen joka suuntaan ja pian se ponnahtaa ilmaan siivet ilmasta tukea ottaen ja nousee lähes 90 asteen kulmassa eteläiselle taivaalle. Ot-salampuni valokiila seuraa pöllön lentoa ylöspäin, kunnes hahmo häipyy yön pimey-teen. Pikkupöllö on palannut valtakuntaan-sa. Minne pikkupöllön tie vie, ajattelen lin-nun kadottua näköpiiristäni.

Jäädessäni ihastelemaan pilvettömän iltayön taivaan kannen kauneutta ja siel-lä tapahtuvaa tähdenlentoa läheltäni takaa kuuluu jälleen mystinen natskautus... ja se enteilee pöllöjen maailmaan vierailevalle kenties uutta pyyntisaaliin mahdollisuutta. Lähetän kaverille uuden tekstiviestin, jossa lukee; ”Helmari pultattu!”. Piakkoin piip-paus kuuluu kännykässäni ja paluuviestissä lukee: ”Hyvä juttu!”. Onnistumisen ilo ja hyvän olon tunne valtaa jälleen olemukseni. Pyynti jatkuu!

HANNU KÄRKÄINEN

Jk: Kiitokset Timo Immoselle, Antero Lindholmille ja Kalevi Rutoselle innoituksesta pöllöjen maailmaan.

Hiiripöllö, Asta ja Bertta.
TERO PLEKONEN

Satojen pöllöjen poseeraus

Asta Lähdesmäki

Lintusyksyn 2013 suurin yllättäjä oli hiiri-pöllö, joita vaeli Etelä-Suomeen ennätys-määrin, mistä myös Pohjois-Savo sai oman runsaan osansa. Havaintojärjestelmä Tii-raan on alueeltamme ilmoitettu syyskuun alusta tammikuun 2014 loppuun mennessä yhteensä 350 hiiripöllöä, 358 yksilöä.

Havainnoista on osittain karsittu selvät päällekkäisyydet pois, mutta oliko niitä sit-ten enemmän vai vähemmän mitä havain-not kertovat, sitä ei voida sanoa varmuu-della suuntaan tai toiseen. Samanaikaisesti maan eteläosissa oli vielä enemmän hii-ripöllöjä ja lintuväen sähköpostilistoilla

pöllöjen todellisesta määrästä keskusteltiin vilkkaasti. Paljon oltiin sillä kannalla, että pöllöjä oli enemmän kuin ilmoitettiin, sil-lä monta syrjäseudun myyräpyytäjää jäi havaitsematta. Tätä tukee oheinen Tiiran kartta hiiripöllöhavainnosta väliltä 1.10. – 30.11. Hyvin suuri osa havainnoista on ilmoitettu pääteiden varsilta, missä lintu-harrastajat liikkuvat eniten.

Aiempiä hiiripöllövaellusten huippu-vuosia ovat olleet 1976, 1987 ja 2005. Vii-meksi mainitulta vuodelta Kuikan havain-toarkistosta löytyy koko vuoden osalta 72 havaintoa ja syys - lokakuulta 31.

Poikasia voi varttua Savossakin

Hiiripöllö, *Surnia ulula*, pesii Suomessa yleisimmin Oulun ja Lapin läänien alueilla. Osa vaelluspöllöistä lienee ollut Venäjältä lähtöisin.

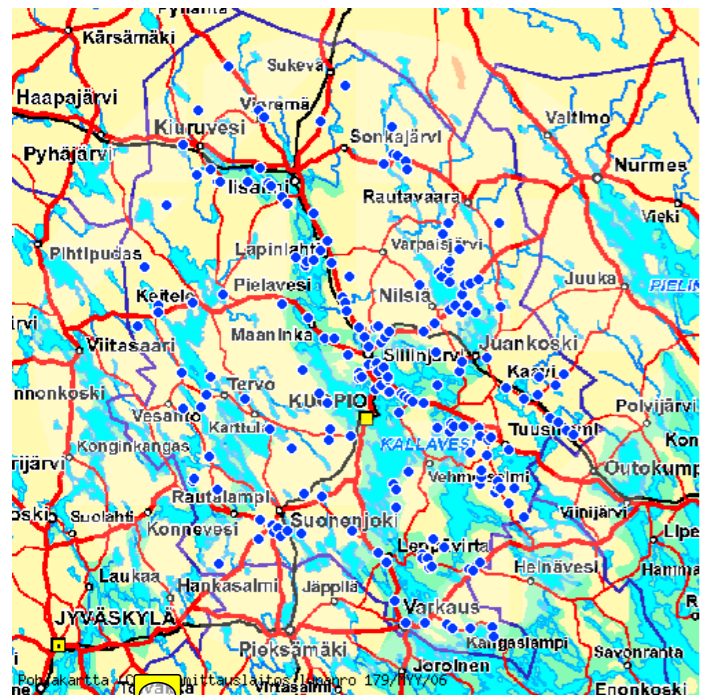
Tyypillinen pesäpaikka on suon tai hakkuuaukean reunametsä. Joinakin vuosina hiiripöllön pesiä on löydetty myös Pohjois-Savosta, kertoo pöllöengastaja Kalevi Rutonen. Kun ravintotilanne on hyvä, poikasia varttuu paljon, jopa 7 - 9 paria kohti. Pesä on useimmiten matalassa kolossa, joskus myös pöntössä. Vaelluksen jäljiltä hiiripöllön nopeaa soidinpulinaa voidaan keväällä 2014 kuulla meilläkin.

Vaellus on lintumaailman megatapahtuma

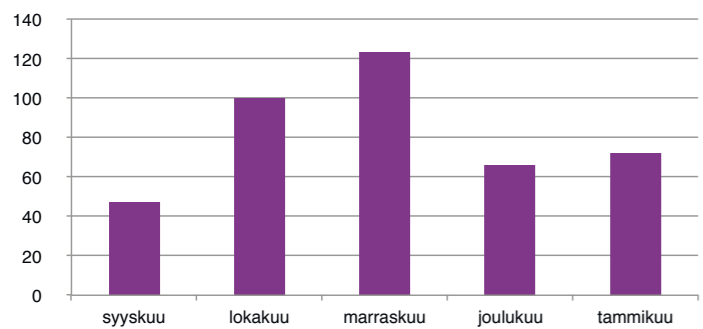
Vaelluksellaan hiiripöllöt pysähtyvät pelto- ja metsäalueille istuen näkyvästi sähkölangalla, tolpan nokassa tai kuusenlatvassa. Hiiripöllö saalistaa päiväsaikaan ja käyttäytyy kesyesti vaelluksellaan. Pesäpaikkojaan se puolustaa ärhäkästi.

Saalistessaan hiiripöllö istuu kärsivällisesti paikallaan käännellen päätänsä. Kun se kuulee tai näkee pikku jyräjän, se syöksyy täsmäiskuun ja nielee saaliin luineen karvoineen. Myyrien vähe- tessä saalistuksen kohteeksi joutuvat myös linnut.

Päiväsaikaan saalistavat, rauhalliset hiiripöllöt saivat lintukuvaajien kamerat räpsymään. Hyvä niin, sillä seuraavaa vaellusta ei voida ennustaa. Näin suuren luokan vaellus on ilmiönä yhtä harvinainen kuin joku kovan luokan linturari.

Lorem ipsum..

Hiiripöllöjen esiintyminen kuukausikohtaisina summoina Pohjois-Savossa syyskuusta 2013 - tammikuuhun 2014

Hiiripöllö.
VILLE MIETTINEN

Hiiripöllön hehkuvat silmät.
ILKKA MARKKANEN

Muuttajataulukot 2011 ja 2012

* saapumis- tai myöhäisyyssennätys
** syysmuuton loppua ei voitu määrittää
*** kevään viimeinen ja syksyn ensimmäinen
**** muuton alkua ei voitu määrittää

2011				2012			
		piekana	5.4.	Rau ja Suo	26.11.	Kei	
		maakotka	21.3.	Nil	17.11.	Rau	
pikkujoutsen	9.4.	Nil	1.11.	Rau	sääksi	12.4.	Rau 28.11.* Nil
laulujoutsen	6.3.	Kaavi, Rau	2.1.2012		tuulihaukka	1.4.	Sii 8.10. Sii
metsähanhi	5.4.	Rau	8.10.	Rva	ampuhaukka	4.4.	Lap 30.10. Sii
lyhytnokkahanhi	15.4.	Sii	ei syyshavaintoja		nuolihaukka	22.4.	Rau 29.9. Rau
tundranhanhi	23.4.	Maa	5.11.	Kuo	muuttohaukka	15.4.	Sii 8.10. Sii
merihanhi	9.4.	Iis	27.8.	Lap	luhtakana	19.5.	Lap ei syyshavaintoja
kanadanhanhi	5.4.	Lap, Rau	23.9.	Sii	luhtahuitti	18.5.	Kaavi 3.8. Sii
valkoposkihanhi	12.5.	Kuo	31.10.	Rau	ruisrääkkä	23.5.	Jua 22.7. Rva
sepelhanhi	30.5.	Nil	11.10.	Vrk	liejukana	ei havaintoja	
ristisorsa	ei havaintoja				nokikana	6.4.	Maa 12.9. Lap
haapana	4.4.	Var	5.11.	Lap ja Rau	kurki	5.4.	monin paikoin 2.10. Kuo
harmaasorsa	7.5.	Maa	11.8.	Sii	meriharakka	4.4.	Var 9.9. Kuo
tavi	10.4.	Sii	8.11.	Maa	pikkutylli	22.4.	Sii 27.8. Sii
sinisorsa	Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää				tylli	7.5.	Sii 21.9. Sii
jouhisorsa	9.4.	Rau	16.10.	Sii	kapustarinta	14.4.	Rau, Son 16.10. Sii
heinätavi	26.4.	Maa	10.9.	Kuo	tundrakurmitsa	12.6.	Sii 29.10. Sii
lapasorsa	19.4.	Sii	23.9.	Rau	töyhtöhyppä	1.4.	Nil, Son, Var 18.9. Maa
punasotka	9.4.	Jua	30.10.	Iis	isosirri	ei keväthavaintoja	21.9. Sii
tukkasotka	4.4.	Var	8.11.	Kuo	pulmussirri	ei keväthavaintoja	17.9. Sii
lapasotka	ei keväthavaintoja		8.11.	Iis	pikkusirri	15.5.	Sii 17.9. Sii
alli	6.5.	Kuo	19.11.	Rau	lapinsirri	10.5.	Sii 7.9. Sii
mustalintu	3.4.	Var	31.12.	Rau	kuovisirri	ei keväthavaintoja	16.9. Sii
pilkksiipi	23.4.	Iis	31.12.	Iis	suosirri	13.5.	Sii 16.10. Sii
telkkä	17.3.	Var	**		jänkäsirriäinen	21.5.	Sii 4.8. Sii
uivelo	16.4.	Var	2.12.	Nil	suokukko	24.4.	Kiu 17.9. Sii
tukkakoskelo	26.4.	Var	3.12.	Var	jänkäkurppa	16.5.	Son 19.10. Suo
isokoskelo	25.2.	Lep	1.1.2012	Kuo	taivaanvuohi	5.4.	Kuo 8.11. Nil
viiriäinen	5.6.	Jua	20.6.	Sii	lehtokurppa	4.4.	Kuo 6.11. Iis, Jua
kaakkuri	22.4.	Suo	18.11.	Nil	mustapyrstökuiri	29.4.	Maa ei syyshavaintoja
kuikka	22.4.	Sii	3.12.	Suo	punakuiri	30.4.	Kei 16.9. Sii
silkkiuikku	4.4.	Rau	17.11.	Nil	pikkukuovi	17.4.	Sii, Var 8.8. Sii
härkälintu	23.4.	Iis, Maa	25.9.	Kuo ja Rva	kuovi	10.4.	Rau 18.9. Sii
mustakurkku-uikku	28.4.	Maa	15.9.	Sii	mustaviklo	27.4.	Var 12.10. Sii
merimetso	13.4.	Var	10.12.	Kuo	punajalkaviklo	17.4.	Lap, Nil, Rau 13.9. Sii
kaulushaikara	13.4.	Maa	27.8.	Kuo	lampiviklo	28.4.	Maa 19.7. Rau
jalohaikara	21.-31.12.	Kuo			valkoviklo	17.4.	Jua, Suo 12.9. Maa
harmaahaikara	11.5.	Nil	8.10.	Sii	metsäviklo	4.4.	Rau 7.9. Iis
mehiläishaukka	23.5.	Rau ja Rva	24.9.	Rau	liro	22.4.	Maa 17.9. Sii
merikotka	17.3.	Rau	27.12.	Suo	rantasipi	23.4.	Kiu, Ter 1.9. Kuo
ruskosuohaukka	12.4.	Rau	25.9.	Rau	karikukko	18.5.	Maa 3.9. Sii
sinisuohaukka	13.4.	Nil, Rau	21.10.	Ter	vesipääsky	16.5.	Sii 11.8. Sii
kanahaukka	Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää				pikkulokki	26.4.	Kuo, Sii, Rau 3.9. Sii, Rau
varpushaukka	Muuton alkua ja loppua ei voitu määrittää				naurulokki	3.4.	Nil, Var 3.12. Rau
hiirihaukka	1.4.	Rau	14.10.	Sii	kalalokki	5.4.	Kiu, Kuo, Rau, Tuu 6.1.2012 Rau

Pohjois-Savon lintuvuosi 2011 ja 2012

Alkusanat Asta Lähdesmäki

Voisi sanoa, että perinteinen lintuvuosikatsaus on nyt kokenut kovia ja monin osin on päädytty kirjoittamaan vain lajeista, jotka ovat uhanalaisia tai joiden pesimä- tai havaintomäärät ovat Pohjois-Savossa joko nousu- tai laskukiidossa. Mikäli muuton kulussa, vaelluksessa tai pesinnöissä on jonkin lajin kohdalla jotain erityisen huomion arvoista tapahtunut, siitä on myös kerrottu. Ehkä ei ole tarpeenkaan kirjoittaa aina kaikista lajeista, joista ei välttämättä paljoa kertomista löydy. Siitä kaivataan teidän lukijoiden mielipiteitä.

Oleellinen syy katsauksen kutistamiseen oli, että monet konkarikirjoittajat halusivat ainakin toistaiseksi vetäytyä vapaalle tästä melko työllästä urakasta. Kiitos **Aarne Hagman**, **Harri Hölttä** ja **Markku Ukkonen** monien lintuvuosien avaamisesta meille muille harrastajille!

Ja kiitos **Hannu Kärkkäinen**, **Eelis Rissanen**, **Kalevi Ruttonen**, **Mikael Rytönen**, **Seppo Räsänen**, **Jyrki Uotila** ja **Juha Väätäinen** katsausosioiden laatimisesta! Myös itse olin vesilintujen osalta mukana kirjoittamisessa.

Jotta Tiiran havainnoista saataisiin jatkossakin edes olennaisiin suodatettua esiin, tarvitaan uusia katsausten kirjoittajia. Jos tunnet vetoa lintuhavaintojen mielenkiintoiseen maailmaan, ilmoittaudu allekirjoittaneelle tai jollekin muulle yhdistyksen toimihenkilölle. Yhteystiedot löytyvät viimeiseltä sivulta.

Tuttuun tapaan muuttavien lajien ensimmäiset ja viimeiset havainnot löytyvät Mikael Rytöksen keräämistä taulukoista. Jyrki Uotilan kirjoittamasta osuudesta löytyy laajempi versio kotisivuilta www.lintuyhdistyskuikka.net/julkaisut/katsaukset_ja_artikkelit/. Sieltä löytyy myös muita mielenkiintoisia artikkeleita, joita ei ole julkaistu Siivekkäessä.

Katsaukset perustuvat pelkästään lintutietopalvelu Tiiran havaintoihin. Kaikkiaan Tiiraan ilmoitettiin vuonna 2011 yhteensä 27632 lintuhavaintoa Pohjois-Savon alueelta. Vuodelta 2012 löytyy peräti 32894 havaintoa. Tämä on todella hienoa, kiitos teille havaintoja kirjanneille!

Silti toivomme lisää havaintoja: suosituilta lintupaikoilta saamme paljon lintutietoa, mutta niiden ulkopuolelta havaintojen ilmoittaminen on vähäistä. Jotta aineisto olisi mahdollisimman käyttökelpoista moniin eri tarkoituksiin, linnun paikan merkitseminen erikseen olisi kullannarvoista.

Käytetyt lyhenteet

k	koiras
n	naaras
1 kn	1 koiras ja 1 naaras
p	paikallinen
m	muuttava eli matkalennossa
N	lennossa pohjoiseen
S	lennossa etelään
E	lennossa itään
W	lennossa länteen
	(väli-ilmansuunnat vastaavasti)
kiert.	kiertelevä
Ä	laulava tai soidinääntelevä
Än	laulava ja nähty
ä	muuten ääntelevä, äänihavainto
n-puk	naaraspukuinen
jp	juhlapuku
tp	talvipuku
vp	vaihtopuku
pull	untuvapoikanen
juv	1. täydellinen puku
ad	aikuispuku
1kv	amana vuonna syntynyt lintu
2kv	edellisenä vuonna syntynyt lintu
yks.	yksilö, yksilöä
a	parvi; a5 = viiden parvi 5a = viisi parvea 100 m (5a) = yhteensä sata muuttajaa viidessä parvessa
us	useita
A/B	lajilleen määrittämätön hanhi
Anser	lajilleen määrittämätön harmaa-hanhilaji
Branta	Branta-suvun hanhi

Käytetyt kuntalyhenteet

Iis	Iisalmi
Jua	Juankoski
Kaa	Kaavi
Kei	Keitele
Kiu	Kiuruvesi
Kuo	Kuopio
Lap	Lapinlahti
Lep	Leppävirta
Maa	Maaninka
Nil	Nilsiä (yhdistyi Kuopioon 2013)
Pie	Pielavesi
Rau	Rautalampi
Rva	Rautavaara
Sii	Siilinjärvi
Son	Sonkajärvi
Suo	Suonenjoki
Ter	ervo
Tuu	Tuusniemi
Vrk	Varkaus
Ves	Vesanto
Vie	Vierämä

Valkoposkihanhet Puutossalmella
ILKKA MARKKANEN

VESILINNUT

Asta Lähdesmäki

Metsähanhi *Anser fabalis*

Vuonna 2011 pyydettiin havainnoijia mahdollisuuksien mukaan ilmoittamaan metsähanhet alalajilleen eli taigametsähanhi ja tundrametsähanhi. Näistä ensin mainittu on Suomessa pesivä alalaji ja tundrametsähanhet pesivät Venäjän puolella. Suurelta osin havaintoja ei ilmoitettu alalajilleen, etenkin lentävistä parvista sitä on hyvin vaikea määrittää.

2011: Metsähanhien muutto alkoi 5.4. ja isommissa parvissa niitä alkoi näkyä kuun puolivälissä eri puolilla maakuntaa. Keväälle ja metsähanhille erikoista oli, että suuria kerääntymiä ei sitten tullutkaan, 22.4. Maa Keskimmäisen 103 p jäi isoimmaksi potiksi. Muutto kuitenkin jatkui hiljalleen liki toukokuun puolta väliä. Kuten oli oletettakin, tundrametsähanhet olivat pääosin taigoja myöhäisempiä muuttajia, suurin 14 yksilön jengi nähtiin 12.5. Nil Palonurmessa.

Mahdolliseen pesintään viittaavia havaintoja olivat Sonkajärvellä Hankalammen 8 p 29.5. ja Vahtisuon 1 kiert 31.5. sekä Rautavaaran Autiokoskella 2.6. pellolla nähdyt 3 hanhea.

Syysmuutto alkoi tavan mukaan vesilintumetsästyksen aloituspäivän 20.8. jälkeen. Syyskuun paras muuttopäivä oli 24.9. Iis Pöllösenlahdella 94 metsurilla. Suurin 300 linnun parvi nähtiin 4.10. Kuo Kurkiharjussa, muuttosuuntana luode!

2012: Muutto alkoi lähes identtisesti edellisen vuoden kanssa, mutta nyt nähtiin myös suuria kerääntymiä: 22.4. Maa Patajärvi n. 270 p, 25.4. Maa Kinnulanlahti Hakkio n. 400 p. Pienempiä joukkoja riitti aina toukokuun puoliväliin saakka eri puolilla. Muuton loppuhuipentuma 18.5. Son Luomajoella

nähty 300 metsurin parvi. Tundrametsähanhia ilmoitettiin vain muutama.

Pesintään viittasi 2.6. Son Kumpumäessä 5 vedessä puljannutta hanhea ja 7.7. Son Hanhisuolta löydetyt metsähanhen sulkimisjäljet.

Syysmuutto oli syyskuun alussa melko vilkasta. Muutamin paikoin nähtiin myös pelloilla metsähanhia, mm. Maa Patajärvelä 19.9. 15 p ja Sii Mustilla n. 20 p välillä 20. – 22.9.

Komea hanhimuuttopäivä koettiin 25.9., jolloin Sii Vehkamäellä laskettiin 370 met-suria. Taigametsähanhia oli vielä 8.10. Lap Lahdenperällä 35 p ja tundrametsuri Sii Juurusvesi 1 p, mihin syysmuutto päättyi.

Hanhien syysmuutto

2011: Sepelhanhet *Branta bernicla* ja valkoposkihanhet *Branta leucopsis* aloittivat savolaisen syysarktikin 23.9., jolloin muutaman kymmenen hanhen parvia nähtiin monin paikoin. Samanlainen tasainen meno jatkui parina seuraavana päivänä. Liikkeellä oli tuoloin myös tundrahanhia *Anser albifrons* ja metsähanhia. Hanhiparvia nähtiin eri puolilla maakuntaa. Syyskuun viimeiset päivät olivat hiljaisempia, mutta 4.-5.10. nähtiin vielä pienhköjä porukoita. Viimeinen 23 valkoposken parvi matkasi Vehkamäen ohitse 13.10.

2012: Valkoposkihanhien syysmuutto alkoi 15.9. muutaman kymmenen linnun joukkoina. Seuraavana päivänä menossa oli jo satoja hanhia, mm. 200 sepelhanhea Kuo Hiekanlahdessa. Meno jatkui melko vilkkaana ja repesi 23.9., siis varsin aikaisin, eri paikoin jo yli tuhannen hanhen päiväsummiksi. Mm. Kaa Kylänvaarassa laskettiin tuolloin 1635 valkoposkihanhea.

Seuraavana päivänä oli hieman hiljaisempaa, mutta sitten 25.9. koettiin Pohjois-Savossa kaikkien aikojen ennätysellisin hanhimuutto. Muutonseuraajat palkittiin mahta-

valla menolla koko maakuntamme alueella. Hanhien yhteissumma oli 105826 yksilöä, mikä luonnollisesti sisältää päällekkäisyyksiä, mutta on silti huikea summa sisämaasta. Myös muissa sisämaan maakunnissa saatiin nauttia uskomattomasta hanhimuutosta.

Kuo Puutosalmen hanhisumma oli 21947, joista määritettyjä valkoposkia n. 7500, suurin parvi a1900. Sii Vehkamäellä saatiin hanhisummaksi huikea 35000, joista määritettyjä valkoposkihanhia 25700, suurin parvi a3700. Kaa Kylänvaarassa ynnättiin 7530 vapoa, Varkaudessa 11500, Rautalammilla n. 4000 ja Tuusniemellä yli 5000 hanhea.

Tundrahanhia havaittiin eniten, yht. 750, Kaa Louhilammella. Sepelhanhia muutti yhteensä reilut 4000, joista Puutossalmella 946, Kaa Honkaniemellä 1857 ja Rau Pakarilansalmella 657.

Kaikki hanhet eivät kuitenkaan menneet yhdessä rysäyksessä, vaan niistä saatiin nauttia tasaisesti satojen menijöiden päiväsummina aina 14.10. saakka pitkin poikin maakuntaa. Mikä hanhisyksy! Oli hienoa, että perinteiset Puutosalmi ja Vehkamäki eivät jääneet ainoiksi massamuuttopaikoiksi. Kasvanut harrastajajoukko on valloittanut yhä uusia havaintopaikkoja ja se palkitsee niin muuton tarkkailijat kuin tilastonikkaritkin.

Heinätavi *Anas querquedula*

2011: Keväthavaintoja saatiin 11 paikalta 26.4. alkaen. Varmoja pesimähavaintoja ei saatu, mutta reviiitit olivat Nil Palonurmessa, Maa Patalahdella, Suo Putramossa, Sii Raasiassa ja Mustilla sekä Iis Iso-Ahmolla., mahdollisesti myös Sourunsaarassa. Syys-havainto Kuo Silmäsuolta 10.9. a2m!

2012: Keväisiä muuttohavaintoja kertyi tustusti 26.4. alkaen 15 eri paikalta. Varmistettu pesintä 11 poikasen kera saatiin Kuo Vaa-jasalon Särkiniemestä ja pysyvät reviiitit

Varpunen PETTERI OVASKAINEN

Pikkuvarpunen PETTERI OVASKAINEN

Kuoppakangas 300 p, 20.3. Kuo Heinälammirinne 350 p, 14.7. Iis Rytty 200 p, 25.8. Kiu Ryönänjoki 400 p, 1.10. Sii Vaahterapolku 350 p ja 14.10. Iis Ruokonieniemi 230 p. 2012: Messevimmat parvet tältä vuodelta: 8.1. Iis jätekeskus 500 p, 28.1. Kuo Heinälammirinne 600 p, 27.4. Maa Kinnulanlahti 300 p, 6.7. Iis Runni 200 p, 9.8. Maa Halola 1000 p, 9.11. Lep Riikinneva 250 p ja 6.12. Iis jätekeskus 600 p.

Kottarainen *Sturnus vulgaris*

2011: Muutama mukava syyskeräntymä: 7.8. Maa Lapinjärvi 375 p, 9.8. Iis Kirma 500 p, 24.8. Maa Patajärvi 300 p ja 6.9. Maa Tavinsalmi 250 p. Lisäksi Lep Riikinneva nähtiin 2 p juuri ja juuri (2.12.) talven puolella. 2012: Vain yksi messevämpi parvi tältä vuodelta, 12.9. Iis Taipale 200 p.

Varpunen *Passer domesticus*

2011: Pihabongausviikonlopulta (29.1.-30.1.) ilmoitettiin 765 yksilöä. Seuraavassa suurimmat varpusparvet koko vuodelta: 30.1. Kei Nurmirannantie 60 p, 18.11. Kuo Linnanpelto 55 p, 22.12. Son city 60 p ja Kuo Matkustajasatama 70 p. 2012: Pihabongareilta (28.1.-29.1.) kertyi havaintoja 953 yksilöstä. Vuoden suurimmat parvet: 2.1. Lep Honkamäki 80 p ja 29.1. Kei Nurmirannantie 80 p.

Pikkuvarpunen *Passer montanus*

2011: Pihabongareilta (29.1.-30.1.) saatiin havaintoja 423 yksilöstä. Tässä vuoden suurimmat keräntymät: 6.10. Suo ammattiopilaitos 60 p ja 18.10. Suo Valkeisenmäki 50 p. Koko vuodelta ilmoitettuja pikkuvarpusia kertyi noin 1150 ja kasvua edelliseen vuoteen (1030) tuli reilu sata. 2012: Pihabongarit (28.1.-29.1.) kuittasivat kaikkiaan 393 yksilöä. Tänä vuonna mukavan

Parhaan kuvan varpusen ja pikkuvarpusen runsaudesta saa tarkastelemalla pihabongarien ilmoituksia, sillä varpushavainnon laittaminen Tiiraan lienee perusharastajalle varsin satunnaista. Ja pikkuvarpusenkin kanssa taitaa olla jo vähän niin ja näin. Joten seuraavassa pihabongausviikonloppujen varpus-/pikkuvarpusmäärät kunnittain.

2011: (varpunen/pikkuvarpunen) Iis 39/24, Jua 6/20, Kei 78/2, Kiu 21/13, Kuo 140/72, Lap 80/29, Lep3/2, Maa 21/28, Nil 69/2, Pie 8/-, Rau13/42, Rva 17/-, Sii 59/44, Son 1/-, Suo 81/45, Ter 20/-, Tuu 21/1, Vrk 42/99, Ves 11/- ja Vie 40/-.

2012: Iis 60/29, Jua 14/15, Kaa 6/4, Kei 136/8, Kiu 18/33, Kuo 225/46, Lap 64/31, Lep 38/13, Maa 24/23, Pie 14/6, Rau 59/35, Rva 53/-, Sii 46/27, Son 6/3, Suo 60/36, Ter 14/10, Tuu 15/26, Vrk 56/32, Ves 15/- ja Vie 30/-.

Yllä olevan voi tiivistää: mitä isompi city (poikkeuksena Rau) sitä enemmän pikkuvarpusia, mutta jokaisessa kunnassa varpunen tuntuisi olevan vielä runsaampi kuin pikkuvarpunen. Alueen reunakunnissa (Pie, Rva, Son, Ves ja Vie) pikkuvarpunen on edelleen harvalukuinen. Tiiraan ilmoitetut vuosittaiset pikkuvarpusmäärät jäävät näissä kunnissa alle kymmenen. Lisäksi Ves oli pikkuvarpushavaintojen suhteen alueen ainut nollakunta.

kokoisia parvia nähtiin muuallakin kuin Suonenjoella: 18.7. Vrk Sikasenkujat 50 p, 25.8. Iis jätekeskus 40 p, 20.9. Maa Lapinjärvet 46 p ja 14.10. Sii Kasurila 40 p. Koko vuoden yksilösomma pysyi lähes ennallaan, ollen nyt noin 1160. Joko pikkuvarpuskannan kasvussa tuli seinä vastaan? Tätä tukee sekin, että pihabongarien pikkuvarpusmäärät olivat pienoisessa laskussa, mutta varpusmäärät kasvoivat.

Peippolinnut *Fringilla sp*

2011: Tammi- - helmikuussa mukavasti 21 peippoja ja 2 jättiä. Kevätmuutolta voidaan mainita pari messevää jättirypästä: 3.5. Maa Vesajoki 1200 p ja 5.5. Kuo Sammalniemi 1000 p. Syksyn suurimmat lukemat olivat Rau Kivisalmen frinkkumuutot: 12.9. 13312 m ja 13.9. 11295 m.

2012: Talvelta (1.12. - 28.2.) edellisvuoden malliin 21 peippoja, mutta järrejä havaittiin peräti 5. Keväällä peippojen muutonhuippu

oli 22.4., jolloin Rau Kivisalmi 2332 m (peippoja) ja Sii Vuorimäki 1800 m (frinkkuja). Järrit liikkuvat vielä tuolloin pienissä parvissa ja Rau Kivisalmella muutti 22.4. vain 22 jättiä. Muutaman päivän päästä, eli 26.4., tilanne oli aivan päinvastoin ja Rau Kivisalmella ynnättiin yli tonnin (1213) jättisumma. Lisäksi määrättämättä jääneitä peippolintuja muutti 1400, mutta muuttavia peippoja ei Tiiran mukaan ollut ainuttakaan. Paras jättimuutto koettiin 2.5. niin ikään Rau Kivisalmella, jolloin muutti mukavat 2222 jättiä ja peippojakin meni vielä 237. Syysmuuttoa puolestaan kuvaa parhaiten Rau Kivisalmen sarja (peippo/jätti): 6.9. 4478 m/335m, 9.9. 2120 m/118m, 10.9. 1609 m/362m, 12.9. 1076 m/81m, 13.9. 2236 m/234m, 16.9. 6113 m/350m ja 21.9. 2037 muuttavaa peippolintua. Joulukuussa peippoja havaittiin hieman edellistalvia runsaammin, eli 26 yksilöä, mutta järrejä vain yksi.

Viherpeippo *Carduelis chloris*

2011: Kaksi kunnan kuittausta, 2.1. Iis jätekeskus 400 p ja 12.9. Tuu Koivuniemi 500 p.

Tikli *Carduelis carduelis*

2011: Syksyllä Kuo Silmäsuolla liikkui runsaasti tiklejä, enimmillään 24.10. 78 p.

Hemppo *Carduelis cannabina*

2012: Leppoisan kokoinen parvi, 30.9. Sii Kasurila 11 p.

Tundraurpiainen

Carduelis homemanni

2011: Tammikuussa kymmenkunta määritettyä turpoa. (21.10. Rau Kivisalmi 26 m) Talvella turpoja määritettiin tavallista runsaammin (noin 70 yksilöä) ja niitä notkui ruokinta-paikoilla huhtikuun loppupuolelle asti.

2012: Joulukuussa totutut 5 yksilöä.

Taviokuurna *Pinicola enucleator*

2011: Tammi- maaliskuussa havaintoja n 200 yksilöstä ja suurimmassa parvessa mukavat 38 lintua 29.1. Tuu Kuvelammella. Vuodenvaihteen molemmin puolin (12.10.-18.2) noin 350 yksilöä, joista lähes puolet (160-170) Rau Kivisalmella.

2012: Lokakuun puolivälissä (13.10) alkoi tavallista runsaampi liikehdintä ja vuoden loppuun mennessä ilmoitettiin havaintoja noin 850 yksilöstä. Parhaat kuittaukset tehtiin Rau Itämäellä 20.10. 86 m ja 21.10. 342 m. Jälkimmäinen luku on todella huima ja sitä suurempiin päiväsummiin päästiin syksyn aikana vain länsirannikon paikoilla.

Taviokuurna VILLE MIETTINEN

Peltosirkku *Emberiza hortulana*

2011: Havaintoja vain Maa/Sii Keskimmäiseltä, jossa 4 laulelijaa.

2012: Perinteisen Maa Peräsuontien lisäksi, jossa 10.8. kuultiin 4 sirkkua, myös seuraavat havainnot: 30.4. Kuo Lamperila 1 k, 13.5. Rau Virrankylä 1 Ä ja 22.6.-25.6. Sii Koivusaari 1 Ä.

Pohjansirkku *Emberiza rustica*

2011: Keväältä yksi tosiaikainen 8.4. Rau Kiesimä 1 m. Pesimäaikaisia havaintoja 10 paikalta: Kaa 1, Rva 3 ja Son 6. Näistä atlaskoodien mukaan varmoja pesintöjä oli 3 ja todennäköisiä 4.

2012: Pesimäaikaisia havaintoja vain 5. Näistä vain Kei Hetejärvellä ja Pie Ventosuolla viihtyi pidempään, muut havainnot Lap, Rva ja Son.

Tiklit Silmäsuolla. TERO PELKONEN

Tundraurpiainen ILKKA MARKKANEN

LINTUHARVINAISUUDET 2011-2012

Eelis Rissanen ja Juha Väätäinen

Katsaukseen on valittu lajit, joiden vuosittaiset määrät ovat maksimissaan suuruusluokkaa noin 10 yksilöä. Kaikki katsauksessa julkaistavat lajihavainnot ovat Tiira-havaintojärjestelmästä ja julkaisukelpoisuuden on tarkistanut Kuikan alueharvinaisuuskomitea (AHK) tai valtakunnallinen rariteettikomitea (RK). AHK:n koostumus oli ko vuosina Marko Kelo (Siilinjärvi), Pertti Renvall (Siilinjärvi), Eelis Rissanen (Siilinjärvi), Mikael Rytönen (Kuopio) ja Juha Väätäinen (Juankoski)

Molemmat vuodet olivat anniltaan verrattain vaatimattomia harvinaisempien lajien suhteen. Ohessa muutamia poimintoja vuosiin liittyen:

Vuonna 2011 tavanomaisuudesta erottuvat alkuvuoden osalta maaliskuinen tunturipöllö ja keväinen luotokirvinen. Kesällä nähtiin niittysuohaukka ja ruokosirkkalintu sekä todettiin virtavästaräkin ensimmäinen pesintä alueellamme. Syksyn osalta voi todeta parempina merikihun ja taigauunilinnut. Joulukuun erikoisuutena oli talvinen jalohaikara ja loppuvuoden isolokki.

Vuosi 2012 oli edellistä vuotta vaatimattomampi ja sieltä erottuivat talven alusta isolokki ja keväältä luotokirvinen sekä sepelrastaan runsaampi esiintyminen. Satelliittikotka

Tönn ylitti Pohjois-Savon keväällä kenenkään harrastajan näkemättä. Kesällä havaittiin heinäkurppa, kaksi viirusirkkalintua, punajalkahaukka ja leveäpyrstökihi. Syksyn erikoisuutena oli yksi kuolleena löydetty pikkuruokki.

Katsauksen rakenne

Katsaus noudattelee rakenteeltaan aiempien vuosien mallia. Joitakin pieniä eroja kuitenkin on, joten ohessa on lyhyt ohjeistus lukijalle. Lajikohtaiset kommentit on pyritty pitämään lyhyinä. Lajin yhteyteen on kuitenkin pyritty liittämään lyhyt esiintymistä kuvaava kommentti. Tieteellisen nimen jälkeen on suluisa kaksi lukua, jotka kertovat vuosien 2011 ja 2012 yksilömäärän. Yksittäiset havainnot käsitellään järjestyksessä pvm, paikka, yksilömäärä, mahdolliset sukupuoli- ja ikätarkenteet sekä linnun tila ja havainnoijat. Havainnoijien lukumäärä on rajattu neljään ja nimet on kirjoitettu kokonaan. Ensihavainnon tekijä on pyritty laittamaan ensimmäiseksi. Käytetyt lyhenteet ovat standardilyhenteitä.

Katsauksen lyhentämiseksi todettakoon, että seuraavilla lajeilla oli verrattain normaali esiintyminen: pikkujoutsen *Cygnus columbianus* (6, 8), lyhytnokkahanhi *Anser brachyrhynchus* (8, 10) ja mustapyrstökuiri *Limosa limosa* (9, 9). Tarkemmat havainnot näiden lajien osalta löytyvät Tiira-havaintojärjestelmästä.

Kyhmyjoutsen *Cygnus olor* (2, 0)

2011: Lajia on havaittu vähän maakunnassamme. Vuodelta 2011 tehtiin kaksi havaintoa: 23.4. Vrk 1 p (Nea ja Kai Pitkäkangas) ja 20.5. Sii Musti 1 p (Matti Pirskanen). Edellinen havainto on vuodelta 2008.

Ristisorsa *Tadorna tadorna* (0, 8)

2012: Havaintoja ei ole välttämättä joka vuodelta. Vuosi 2012 oli selkeästi parempi. Nähtiin yllättäen myös syksyllä. Kaikki havainnot: 25.4. Rau Rastunsuo 1 k ad p (Raimo Hämäläinen, Hannu Kärkkäinen, Marja Luoma), 3.5. Nil Lastukoski Lähti 1 p, lähti N (Pertti Hartikainen), 6.5. Rau Kivisalmi 1 SE (Kauko Siikström) ja Sii Raasion ja Mustin alueella nähtiin ajalla 1.9.–1.10. 3–5 yksilöä (Markku Ukkonen ym.)

Ristisorsa ILKKA MARKKANEN

Viiriäinen *Coturnix coturnix* (6, 4)

2011: Molempina vuosina hiukan normaalia runsaampi esiintyminen ja lisäksi myös poikkeukselliset syyhavainnot: 5.–6.6. Jua Losomäki 1 Än (Juha Väätäinen, Pertti Hartikainen, Jukka Laiho, Asta Väätäinen), 10.6. Maa Venäjänsaari 1 Ä (Liisa Tolvanen), 11.6. Maa Kauvanjärvi 1 Ä (Liisa Tolvanen, Aimo Hartikainen, Mikael Rytönen, Niklas Åberg), 14.6. Lep Horsmalahdi 1 Ä (Timo Immonen), 14.–20.6. Sii Ahmo 1 Ä (Markku Ukkonen, Matti Pirskanen, Kai Jäderholm) ja 4.9. Maa Vesajoki 1 Ä (Juha Pääkkönen).

2012: 6.6. Rvr Kari, Toivala 1 Ä (Juha Väätäinen, Pertti Hartikainen, Asta Väätäinen), 27.5.–8.6. Rau Vesterilä 1 Ä (Hannu Kärkkäinen, Ari Tossavainen, Kauko Siikström), 20.6.–15.7. Maa Keskimäinen - Vesajoki - Pappala 1 Än (Aimo Hartikainen, Niklas Åberg ym.) ja 22.8. Rvr Ala-Luosta 1 Ä (Lilja Korhonen/Pertti Hartikainen). Rautavaaran linnut voivat periaatteessa olla samoja, mutta on kuitenkin tässä yhteydessä tulkittu eri yksilöiksi.

Pikku-uikku *Tachybaptys ruficollis* (2, 2)

2011: Esiintyminen oli normaalia niukempi molempina vuosina. 19.11.2010–11.4.2011 Vrk Tyyskä 1 p (Hannu Räsänen ym.) ja 29.1. Kuo Karttula, Savikoski 1 p (Tero Pelkonen). **2012:** Kaikki havainnot: 15.1.–26.3. Kuo Karttula, Savikoski 1 p (Raimo Hämäläinen ym.) ja 2.12. Suo Suonenjoki 1 p (Pekka Savolainen, Ari Tossavainen, Hannu Kärkkäinen).

Jalohaikara *Egretta alba* (1, 0)

2011: Yllättäen jo kolmas talvihavainto Pohjois-Savosta: 21.–31.12. Kuo Sorsasalo – Päiväranta 1 p (Riitta ja Pertti Renvall ym.).

Kattohaikara *Ciconia ciconia* (9, 1)

2011: Vuosien välillä on suurta vaihtelua. Vuosi 2011 oli hiukan keskimääräistä parempi. Kaikki havainnot: 21.5. Kei Kantola 3 p (Juha-Pekka Juutilainen, Mika ja Mikko Mönttinen), 15.–16.5. Nil Sydänmaa 4 p (Hannu Parviainen, Pertti Hartikainen), 25.5. Vie Salahmi 1 p (Katja Moisio) ja 14.6. Rau Tyyrinvirta 1 p (Olli Korhonen, Pekka Savolainen).

2012: Vain yksi havainto: 6.5. Kaa Kortteinen 1 p (Pertti Räsänen, Eini Räsänen).

Haarahaukka *Milvus migrans* (5, 7)

2011: Molemmat vuodet olivat normaalia parempia: 16.4. Sii Musti 1 NNE (Markku Ukkonen), 22.4. Nil Palonurmi 1 N (Pertti Hartikainen), 26.4. Sii Vehkamäki 1 NW (Pertti Renvall), 5.6. Iis Luonto-Savon kosteikko 1 p (Jouko Pulkka), 13.6.–26.7. Iis Runni 1 kiert (Markus, Maili ja Kaarina Öst). **2012:** Kaikki havainnot: 23.4. Rau Kivisalmi 1 SW (Kauko Siikström), 27.4. Maa Lapinranta, Pappala 1 SW (Asta Lähdesmäki, Juha Koponen, Mikko Pärssinen, Sanna Hynynen), 5.5. Maa Patalahti 1 W (Pertti Renvall, Marko Kelo, Riitta Renvall), 10.5. Rau Toivola 1 kiert (Hannu Kärkkäinen, Pekka Savolainen), 11.5. Kuo keskusta Ahkiotie 1 SW (Ilkka Markkanen), 24.6. Sii Vehkamäki 1 p (suunnassa Nilsiä Tihvonjärvi) (Pertti

Jalohaikara talvisydämellä Kuopiossa Kallan siltojen vieressä. ILKKA MARKKANEN

Renvall) ja 11.8. Sii Raasio 1 SW (Niklas Åberg, Aimo Hartikainen).

Arosuohaukka *Circus macrourus* (2, 7)

2011: Havaintojen määrät ovat vuosi vuodelta hiukan nousussa. 23.4. Nil Palonurmi 1 k ad p (Juha Väätäinen, Pertti Hartikainen ym.) ja 3.9. Sii Raasio 1 k ad SW (Markku Ukkonen).

2012: 25.4. Sii Jälä 1 k ad p (Antti Lammi), 28.4. Lap Varpaisjärvi, Syvärinpää 1 k ad kiert (Asta ja Lassi Lähdesmäki), 30.4. Nil Raatti 1 k kiert (Pertti Hartikainen), 30.4. Maa Patalahti 1 k +2kv NW (Jaakko Kettunen, Pertti Renvall), 29.5. Kiu Luupuvesi 1 k +3kv kiert (Tuomas Syrjä), 9.9. Sii Vehkamäki 1 1kv S/SW (Pertti Renvall) ja 25.9. Sii Vehkamäki 1 1kv SW (Pertti Renvall).

Niittysuohaukka *C.pygargus* (1, 0)

2011: Selvästi edellistä harvinaisempi vierailija. Tämä oli Pohjois-Savon 7. Havainto, edelliset ovat vuosilta 2004 ja 2010: 12.6. Maa Kinnulanlahti 1 k +2kv NW (Pertti Renvall).

Kiljukotka *Aquila clanga* (0, 2) + (1)

2012: Satelliittikotka Tönn paikannettiin Pohjois-Savossa (ei näköhavaintoa) 22.5. Lap Kaurijoki 1 5kv SW Tönn saapui Kainuusta, jatkoi ilmeisesti pysähtelemättä matkalennossa Pohjois-Savon yli SW, seuraava paikannus 22.5. n. Karstulasta; todennäköinen reitti: Rautavaara-Varpaisjärvi-Lapinlahti-Maaninka-Pielavesi-Keitele (kooste Pertti Renvall). Syksyllä havainto 22.–26.8.

Iis kaatopaikka 1 2kv p (2-3 kv) (Tarmo Hutunen).

Lisäksi tavattiin määrittämätön rarikotka (pikku-/kiljukotka/arokotka) (*A. pomarina/clanga/nipalensis*) 25.9. Sii Vehkamäki 1 SE (Pertti Renvall).

Punajalkahaukka *Falco vespertinus* (3, 1)

2011: Kolme yksilöä on normaalia parempi esiintyminen. Kaikki noteeraukset Maanin-galta: 24.5. Maa Patalahti 1 k ad kiert (Eelis Rissanen, Inka Ahonen ja opiskelijaryhmä), 27.5.–2.6. Maa Patalahti 1 n 2kv p (Pertti Renvall ym.) ja 21.8. Maa Keskimäinen, Peräsuontie 1 1kv p (Asta Lähdesmäki, Mikko Pärssinen).

2012: Yllättäen yksi kesähavainto: 27.6. Maa Pohjois-Haatala 1 n p (Markku Ukkonen)

Keräkurmitsa *Charadrius morinellus* (2, 0)

2011: Havaintomäärissä on suurta vaihtelua vuosittain. Nyt vain yksi havainto vuodelta 2011: 26.5. Suo Pappilanpelto (keskustajama) 2 p (Ari Tossavainen, Olli Korhonen, Pekka Savolainen, Hannu Kärkkäinen).

Heinäkurppa *Gallinago media* (1, 2)

2011: Tavanomaiseen aikaan peruspaikalta: 9.–15.9. Sii Jälä 1 p (Mikael Rytönen, Niklas Åberg, Aimo Hartikainen ym.). **2012:** Yllättäen myös yksi alkukesän havainto: 1.6. Nil Palonurmi 1 p (Pertti Hartikainen, Marko Kelo, Juha Väätäinen, Eetu

Kelo). Toinen havainto normisti syksyllä 13.9. Sii Jälä 1 p (Niklas Åberg, Aimo Hartikainen).

Lampiviklo (8, 5)

2011: Esiintyminen oli tavanomainen viime vuosiin verrattuna. Kaikki havainnot: 28.4. Maa Lapinranta 1 p (Asta Lähdesmäki, Pertti ja Riitta Renvall, Riitta Rajala ym.), 30.4. Sii Toivalannotko 1 p (Pertti Renvall), 29.4. Rau Rastunsuo 1 p (Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen) ja viimeinen heinäkuulta 19.7. Rau Rastunsuo 1 p (Kauko Siikström). Tämän lisäksi Sii Raasiassa ajalla 21.5.–10.7. 1-2 yks (Harri Hölttä, Pertti Renvall, Eelis Rissanen, Adrian Royle ym.) ja Sii Mustissa ajalla 10.5.–3.6. 1 p (Ilkka Markkanen, Mikko Pärssinen, Jari Julkunen). Sii Raasion ja Mustin kokonaisyksilömäärän arviointi on hankalaa, mutta siellä on arvioitu olleen 4 eri yksilöä (3 + 1).

2012: Kaikki havainnot: 10.5. Kuo Riistavesi, Keskimäinen 1 p (Pertti Renvall), 15.5. Suo Jauhomaäki, Suursuo 1 p (Pekka Savolainen, Hannu Kärkkäinen, Olli Korhonen), 22.5. Maa Hämeensuo 1 p (Mauri Räcköläinen), 26.5.–5.6. Sii Musti 1 p (Pertti Renvall, Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen, Pertti Tolvanen) ja 3.6. Sii Raasio 1 p (Pertti Renvall). Mustin ja Raasion linnut on tulkittu eri yksilöiksi.

Rantakurvi *Xenus cinereus* (1, 0)

2011: Yksi havainto: 19.5. Sii Musti 1 p, lähti SW (Mikko Pärssinen).

Leveäpyrstökihi

Stercorarius pomarinus (0, 1)

2012: Erikoisuutena yksi kesähavainto: 24.6. Kuo P-Kallavesi, Salomonsaari 1 p (Raimo Hämäläinen, Marja Luoma)

Merikihi *S. parasiticus* (1, 0)

2011: Vain yksi havainto: 15.9. Rau Kivisal-
mi 1 m (Kauko Siikström).

Isolokki *Larus hyperboreus* (1, 1)

Sama yksilö havaittiin molempina vuosina vuodenvaihteenmolemminpuolin. 17.12.2011–6.1.2012 Kuo Heinälammrinne (Ilkka Markkanen, Pertti Renvall, Eelis Rissanen ym.)

Räyskä *Sterna caspia* (2, 3)

2011: Molempina vuosina määrällisesti tavanomainen esiintyminen. Vuonna 2011 kevään ja kesäkuun havainnot ovat hiukan poikkeavia: 13.5. Sii Raasio 1 Än (Juha Väätäinen) ja 24.6. Rau Kerkonkoski 1 W (Kauko Siikström).

2012: Kaikki havainnot: 5.5. Maa Patalah-
ti 1 ad S (Pertti Renvall, Marko Kelo, Riitta Renvall), 24.7. Kuo Sorsasalo 1 ad SE (Per-
tti Renvall) ja 30.7. Kuo Kallansillat 1 kiert
(Marko Kelo, Leevi Kelo, Eetu Kelo).

Lapintiira *S. paradisaea* (0, 1)

2012: Lapintiiraja näkyy yllättävänkin vä-

hän alueellamme. Nytkin vain yksi havainto: 23.6. Sii Raasio 1 ad p (Jussi Lahtinen).

Pikkuruokki *Alle alle* (0, 1)

2012: Pohjois-Savon 11. havainto. Suurin osa Pohjois-Savossa on löytynyt kuolleina tai huonokuntoisina. Tyypillisesti 2.11. Tuu Juojärvi 1 kuolleena löytynyt verkon vieres-
tä kellumassa (Esa Pitkänen).

Turkinkyhky

Streptopelia decaoto (0, 1)

2012: Havaittu lähes vuosittain yksittäisiä. Tavanomainen havainto: 29.4. Nil Ahmapu-
ro 1 p (Pertti Hartikainen).

Virtavästäräkki kantaa ruokaa KAARINA HEISKANEN

Turturikyyhky *S. turtur* (1, 0)

2011: Selkeästi edellistä harvalukuisempi. Havainnot ovat lisäksi vähentyneet 2000-lu-
vulla. Edellinen havainto on peräti vuodelta 2006. Ainoa havainto: 17.9. Maa Lapinranta 1 kv p (Helena ja Risto Rönkä ym.)

Tunturipöllö *Bubo scandiaca* (1, 0)

2011: Yksi havainto: 3.3. Kaa Niinivaara 1 p (Eini Räsänen). Havainnot ovat olleet viime vuosina vähissä, tätä ennen nähty alueellamme edellisen kerran vuonna 2005.

Kehräätäjä *Caprimulgus europaeus* (1, 1)

2011: Tavanomainen esiintyminen molempien vuosien osalta. Ainoa havainto: 7.6. Kaa Niinivaara 1 Ä (Jukka Laiho)
2012: Yksi havainto: 11.6. Kuo Puutosmäki 1 p (Martti Vattulainen).

Harjalintu *Upupa epops* (1, 3)

2011: Keskimäärin havaitaan muutamia yksilöitä syksyisin. Ainoa havainto: 29.11. Nil Murtolahti 1 p (Matti Launonen/Pertti Hartikainen)

2012: Kolme havaintoa: 1.10. Suo Käpylä 1 p (Sirkka Matilainen / Ari Tossavainen), 11.–15.10. Pie Ristinen Vehmaanranta 1 p (Maija-Liisa Tolonen ja Paavo Tamio / Pertti Hartikainen) ja 22.11. Nil Kinahmi 1 p (Pirjo Parviainen / Pertti Hartikainen).

Kangaskiuru *Lullula arborea* (n10, n15)

2011: Hyvät esiintymiset jatkuvat. Suonen-
joen perinteisellä paikalla Metsäntutkimus-
laitoksella nähtiin lintuja ajalla 22.4.–11.9. (Hannu Kärkkäinen, Olli Korhonen, Paula Manninen, Ari Tossavainen ym.). 9.6. nähtiin myös kolme kv lintua, joten pesintä myös onnistui. Pesimäpaikan ulkopuolelta seuraavat havainnot: 9.4. Sii Jälä 1 p (Markku

Virtavästäräkin pesä KAARINA HEISKANEN

Ukkonen), 13.4. Sii Vehkamäki 1 Ä (Pertti Renvall) ja syksyn viimeiset 15.–17.9. Suo Jalkala 2-3 p, nous (Ari Tossavainen, Pekka Savolainen).

2012: Edellisvuottakin parempi esiintyminen. Suonenjoen perinteisellä paikalta havaintoja ajalta 26.4.–14.6 (Hannu Kärkkäinen, Olli Korhonen, Boy Possen ym.). enimmillään 3 p, pesintää ei saatu tällä kertaa varmistettua. Pesintä saatiin kuitenkin tälle vuodelle varmistettua Kaavin Niinivaarassa, jossa linnut havaittiin 27.4.–17.7. (Pertti ja Eini Räsänen). Poikasia ei nähty, mutta emojen havaittiin keräävän ruokaa nokkaansa. Havainnot muualta: 29.3. Jua Venäänaho 1 p (Juha ja Asta Väätäinen, Pertti Hartikainen), 10.4. Suo Oittilansalo 1 p (Pekka Savolainen), 12.4. Sii Vehkamäki 1 m (Pertti Ren-

vall), 12.4. Tuu Pahkalahti 1 Än, p (Rauno Nokelainen, Seppo Neuvonen) 23.4. Suo Oittilansalon vanha kaatopaikka 1 p, Än (Pekka Savolainen), 25.6. Suo Leväläisensuo 1 p (Eero Hietanen), 17.7. Suo Lintharju, Pailolammen sorakuoppa 3 kiert, än (Ari Tossavainen) ja vielä lokakuulta 21.–22.10. Kuo Itkonniemi 1 p (J. Kitunen, Ilkka Markkanen).

Tunturikiuru *Eremophila alpestris* (2, 0)

2011: Niukka linja jatkuu, havaintoja vain toiselta vuodelta: 15.10. Iis Itikka 1 p (Tarmo Huttunen) ja 13.11. Sii Musti 1 p (Markku Ukkonen).

Virtavästäräkki *Motacilla cinerea* (1, 6)

2011: Yksi havainto tavanomaiseen aikaan: 11.4. Kuo Niuva 1 p (Riitta Rajala).

Turturikyyhky ILKKA MARKKANEN

2012: Pohjois-Savon ensimmäinen pesintä varmistettiin Maaningan Korkeakoskelta. Havaintoja tehtiin ajalla 24.5.–22.7. (Marko Kelo, Pertti Renvall ym.). Paikalta tehtiin epävarma äänihavainto jo 13.5. (Marko Kelo). Emojen havaittiin ruokkivan pesäpoikasia 28.6. Pesältä rengastettiin 3.7. 4 poikasta.

Luotokirvinen *Anthus petrosus* (1, 1)
2011: Alueemme 4. havainto: 11.4. Rau Tyyrinvirta 1 p (Raimo Hämäläinen, Hannu Kärkkäinen, Hannu Siikavirta, Esko Vesanen ym.). Edellisen kerran nähtiin vuonna 2006.
2012: Viides havainto Pohjois-Savosta: 22.4. Maa Vesajoki 1 p (Timo Filipoff, Eelis Rissanen, Petri Sallinen, Juha Väätäinen ym.). Kaikki yksilöt on havaittu keväällä.

Sinipyrstö *Tarsiger cyanurus* (1, 0)
2011: Poikkeuksellisen hyvän vuoden 2010 jälkeen palattiin arkeen. Jaksolle vain yksi havainto: 13.6. Nil Kangaslahti 1 Ä (Aimo Hartikainen).

Mustaleppälintu
Phoenicurus ochruros (4, 3)
2011: Molempina vuosina yksilömäärältään tavanomainen esiintyminen. Lisämausteena vuonna 2011 kesäinen ja syksyinen havainto. 12.4. Kuo Männistö 1 k ad p (Mikko Pärssinen), 23.5. Rau Rautavuori 1 k eteni NW (Kauko Siikström), 30.6. Nil Palonurmi 1 k p (Pertti Hartikainen, Asta ja Juha Väätäinen, Leevi Hartikainen) ja 13.8. Iis Peltosalmi 1 p (Tarmo Huttunen).
2012: Erikoisempaa yksi syksyinen havainto. Kaikki havainnot: 16.4. Tuu kk, satama 1 n-puk p (Asta Lähdesmäki, Sanna Mäkeläinen, Juhani Rissanen), 14.5. Nil Palonurmi 1 n p (Pertti Hartikainen) ja 9.10. Sii Kasurila 1 n-puk p (Markku Ukkonen).

Sepelrastas *Turdus torquatus* (3, 18)
2011: Keväältä kaksi ja syksyltä yksi havainto: 14.4. Son Savonvirta 1 k p (Uolevi Skarén), 21.4. Iis Etelälahti Hirviaho 1 k p (Eljas Kumpulainen) ja 6.10. Rau Kivisalmi 1 1kv SW (Kauko Siikström).
2012: Ennätysmäisen runsas esiintyminen. Ajalla 22.4.–5.5. havaittiin peräti 18 yksilöä. Ensimmäiset, useamman linnun esiintymät ja viimeiset: 22.4. Lap Sulkava 1 p (Kari Korhonen), 22.4. Sii Vuorimäki 1 k p (Markku Ukkonen), 24.4. Nil Palonurmi 1 p (Pertti Hartikainen), 24.4. Ves Nuutila 1 k p (Laura Nuutinen), 26.–27.4. Nil Palonurmi 2 k p (Pertti Hartikainen, Juha Väätäinen), 3.5. Kuo Riistavesi, Leppärannantie 2 p (Ilkka Markkanen, Matti Pirskanen), 5.5. Son Hirvolansaari 1 p (Sanna Hynynen, Seppo Hynynen) ja 5.5. Sii Raasio 1 p (Markku Ukkonen, Erkki Björk, Juhani Rissanen).

Ruokosirkkalintu
Locustella luscinioides (1, 0)
2011: Pohjois-Savon 4. havainto: 31.5.–8.6. Vrk Ruokojärvi 1 Än (Teemu Paavola, Ossi Nokelainen, Harri Miettinen ym.). Edellinen havainto on vuodelta 2008.

Viirusirkkalintu *L. lanceolata* (0, 2)
2012: Kyseessä ovat alueemme 7. ja 8. havainto. Edellinen on vuodelta 2005. Kaikki havainnot ovat luonnollisesti kesä-heinäkuulta. 22.6.–4.7. Sii Koivusaari, Salolanniemi 1 k +1kv Än (reng 3.7.) (Markku Ukkonen ym.) ja 25.–29.6. Lep Nikkilänmäki 1 Än (Helena ja Katja Rönkä). Leppävirran lintu oli mahdollisesti paikalla vielä 16.–19.7., jolloin kuultiin pelkkä ääni.

Taigauunilintu
Phylloscopus inornatus (5, 1)
2011: 12.9. Kuo Pitkälähti 1 p (Kalle Ruokolahti), 13.9. Sii Musti 1 kiert (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen), 18.9. Suo Iisvesi 1 Än (Hannu Kärkkäinen), 18.9. Vrk Lehtoniemi 1 k ä, Ä (Harri ja Sari Miettinen) ja 19.9. Nil Palonurmi 1 än (Pertti Hartikainen).
2012: 13.9. Nil Palonurmi 1 än (Pertti Hartikainen).

Lapintiainen *Parus cinctus* (6, 1)
2011 ja 2012: Vuosi 2011 edustaa keskimääräistä parempaa vuotta kuudella yksilöllä. Kaikki havainnot: 3.10. Sii Vehkamäki 1 SSE (Pertti Renvall), 9.10. Rau Kivisalmi 1 SW (Kauko Siikström, Hannu Siikavirta), 16.10. Sii Raasio 1 p (Markku Ukkonen), 22.11. Rau Kivisalmi 1 NW (Kauko Siikström), 27.11. Rau Kivisalmi 1 SE (Kauko Siikström) ja yli vuodenvaihteen ruokinnalla oleskellut 23.12.2011–1.3.2012 Nil Siikajärvi 1 p (Eila ja Pentti Koponen, Pertti Hartikainen ym.).

Vuorihemppo
Carduelis flavirostris (7, 6)
2011: Muutaman hiljaisemman vuoden jälkeen pientä elpymistä: 16.4. Kuo Jänneniemi 2 p (Ilkka Markkanen, Pertti ja Riitta Renvall), 21.4. Rau Kiesimänkanava, 1 ä NW (Kauko Siikström), 1.10. Rau Kivisalmi 1 ä SW (Kauko Siikström, Hannu Siikavirta) ja 4.10. Rau Kivisalmi 3 ä SW (Kauko Siikström).
2012: Havaintoja kuudesta yksilöstä: 21.4. Sii Jälä 1 p (Pertti Renvall) ja 22.4. Rau Kivisalmi a2 + a3 än NE (Kauko Siikström).

Viirusirkkalintu laulaa
ILKKA MARKKANEN

YÖLAULAJAT POHJOIS-SAVOSSA 2012

Hannu Kärkkäinen

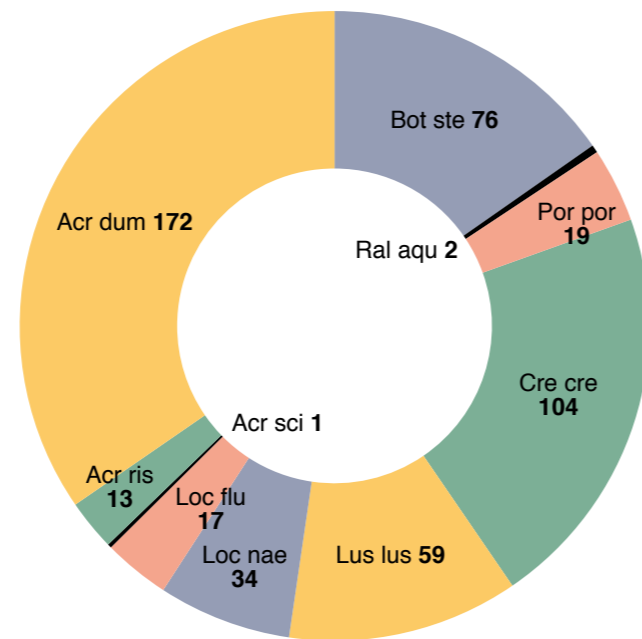
Tässä katsauksessa käydään läpi yölaulajaretkien satoa vuodelta 2012. Katsauslajien havaintomäärät kasvoivat yli sadalla yksilöllä kahteen edellisvuoteen nähden ja yksilömäärä oli 2000-luvun kolmanneksi korkein. Vuoden saldoksi saatiin 497 yksilöä, joiden jakaantuminen lajeittain näkyy kaaviossa 1.

Lajikohtaisesti merkittävämpiä havaintomäärien nousuja edellisvuoteen nähden koettiin kaulushaikaran, ruisrääkän, satakielen ja viitasirkkalinnun kohdalla. Havainnoista voi nostaa esille seuraavia asioita: *Kiuruveden ensimmäiset havainnot viitasirkkalinnusta ja luhtakerttusesta, Maaningan Patalahden 14 luhtahuitin rypäs sekä lajin toiseksi paras esiintyminen viitasirkkalinnulla.* Yhdistyksen sivulta löytyy laajempi versio sekä yksityiskohtaisempi taulukko katsauksen lajeista.

KIITOKSET

Lämmin kiitos kuuluu kaikille havaintojen ilmoittajille sekä Jarmo Yliluomalle, joka lähetti jälleen koosteen taulukkomuodossa tämän katsauksen lajeista.

Kunnittain laji- ja yksilömäärät jakaantuivat seuraavasti:

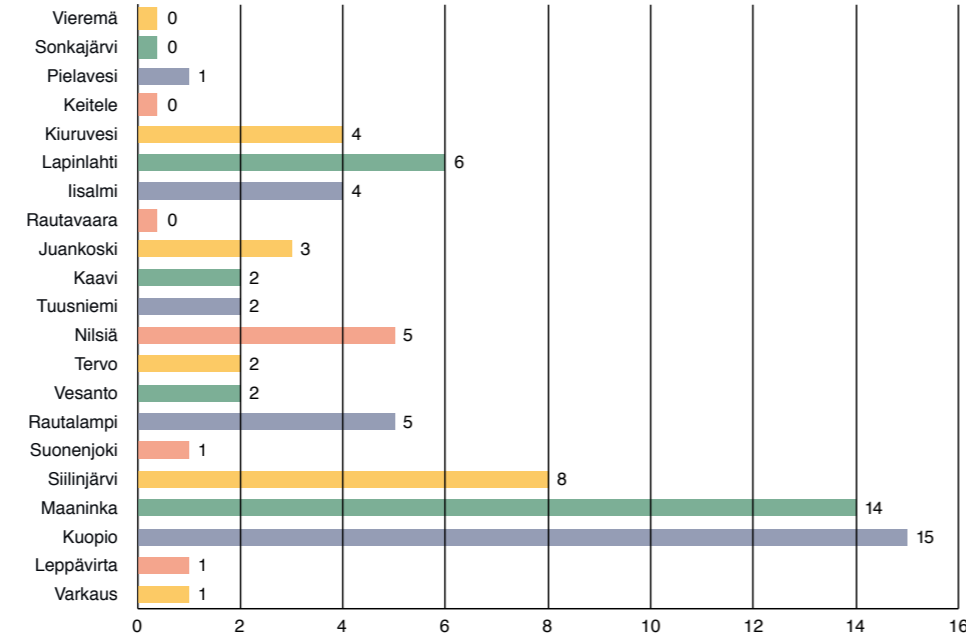

Kaulushaikara *Botaurus stellaris*

Lajin kohdalla koettiin 2000-luvun kolmanneksi paras esiintymisvuosi ja ainoastaan 2005 (106 yks.) ja 2007 (80 yks.) ovat olleet paremmat vuodet. Maakunnastamme ilmoitettiin 76 yksilöä 17 kunnan alueella (v. 2011 53 yks. / 11 kuntaa), joka on 20 ”bottea” korkeampi kuin vuosien 2000-09 mediaanin (56 yks.).

Ensi havainto tehtiin tyyppilliseen aikaan, mutta hieman poikkeavalta paikalta Koillis-Savosta: 15.4. 1p Kaa, Melttuvia. Toinenkin havainto tehtiin jo seuraavana päivänä perinteiseltä, mutta varsin pohjoiselta esiintymispaikalta Ylä-Savosta: 16.4. 1p Iis, Kihlovirta. Kolmas havainto 3 päivää myöhemmin Sisä-Savosta: 19.4. 1 p, Rau, Tyrrinvirta. Lajista tehtiin havaintoja huhtikuussa vain 14 eri yksilöstä (v. 2011 21 yks.). Mielenkiintoinen paikalliskeräntymä oli Maaningalla 21.4. : Maa, Mustavirta 1p ja Maa, Ruokovirta 3p.

Laji lähes hävisi kuin maan nielemänä kesäkuun jälkeen ja heinäkuussa tehtiin havainnot vain kolmesta yksilöstä. Syyshavaintoja tehtiin edellisvuoden tapaan kolme. Elokuun lopulla 25.8. haikara nähtiin Siilinjärven Vehkamäellä lentävän matalalla kohdalla pohjoista. Syysskuulla lajista tehtiin kaksi muuttohavaintoa: 8.9. 1ä m S Sii, Raasio ja 25.9. 1ä m SW Kaa, Kortteinen, joka oli vuoden viimeinen havainto. 2000-luvulla neljänä havaintovuonna on laji havaittu katsausvuotta myöhemmin: 2004, 2007, 2008 ja 2009.

Luhtakana *Rallus aquaticus*

Luhtakana on harvalukuinen rantakana maakunnastamme ja katsausvuonna esiintyminen oli heikko. Lajista tehtiin vain kaksi kesäkuun havaintoa kahdesta eri yksilöstä saman kunnan alueelta. 13.6. 1Ä Maa, Patalahti ja 22-23.6. 1Ä Maa, Patalahti. 2000-luvulla yhtä heikkoa esiintymistä on todistettu vuosina 2000, 2002, 2004 ja 2006.

Luhtahuitti *Porzana porzana*

Tämän pienen kosteikkojen hiippailijan esiintyminen oli korkein sitten vuoden

2002; 19 huittia 5 kunnan alueella (v. 2011 13 yks. / 7 kuntaa). Katsausvuonna ylitettiin viimein 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen mediaani (16 yks.). Sisä- ja Koillis-Savon seutukunnissa ei lajia havaittu. Lajin esiintyminen oli siten erittäin poikkeuksellista, sillä peräti 14 lintua oli äänessä Maaningan Patalahdella 8.6. – 13.6. Tämä määrä on mitä luultavammin Pohjois-Savon yhden havaintopaikan ennätys!

Lajin ensimmäiset havainnot maakunnastamme tehdään lähes poikkeuksetta toukokuussa ja 2000-luvulla tästä on poikettu

KAULUSHAIKARA

vain kaksi kertaa (v. 2008 28.4. ja v. 2009 1.6.). Katsausvuonna laji tuli perinteiselle paikalle ja heti kolmen yksilön voimin: 11.5. 3Ä Maa, Patalahti. Samalle paikalle oli ilmestynyt 23.5. vielä neljäskin yksilö ja edellä mainitut yksilöt jäivätkin toukokuun ainoiksi havainnoiksi maakunnastamme.

Kesäkuussa tavattiin 13 uutta huittia ja heinäkuussa enää kaksi uutta huittia. Katsausvuoden viimeinen havainto tehtiin aktiivisesti ääntelevästä linnusta ja jälleen edellisvuosien tapaan Siilinjärvellä: 28.7. 1Ä Sii, Toivala.

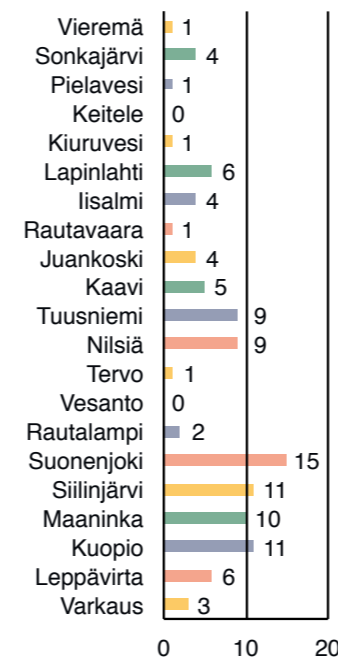
Ruisrääkkä *Crex crex*

Tämän helposti äänestä tunnistettavan pelto-linnun esiintyminen on vaihdellut voimakkaasti 2000-luvulla. Vuoden 2008 jälkeisen ajanjakson paras esiintyminen koettiin katsausvuonna ja räkkiä havaittiin 105 yksilöä 19 kunnan alueella (v. 2011 71 yks. / 16 kuntaa). Lajin ensimmäinen saapui jälleen toukokuussa kuten koko 2000-luvulla.

Katsausvuoden ensimmäinen havainto tehtiin Kuopion seutukunnan alueelta: 21.5. 1Ä Maa, Hämeensuo. Toinen raksuttaja ilmaantui samalle paikalle kaksi päivää myöhemmin: 23.5. 2Ä. Kolme uutta yksilöä havaittiin seuraavana päivänä (24.5.) maakunnastamme (Rautavaaralla, Siilinjärvellä sekä Tuusniemellä). Toukokuun loppuun mennessä lajia oli jo tavattu 11 yksilöä. Kesän suurimmat kerääntymät laskettiin Kuopiossa ja Suonenjoella: 8.6. 4Ä Kuo, Riistavesi, Leppäranta ja 17.6. 3Ä Suo, Suontee, Liminka.

Laji esiintyi varsin runsaana vielä heinäkuussa, sillä peräti 25 uutta yksilöä havaittiin kuukauden aikana. Linnusta saatiin muutama syyshavainto jälleen sekä elo- että syy-

RUISRÄÄKKÄ

Tämä ruisrääkkä on kuvattu kännykän kameralla - eipä uskoisi! ILKKA MARKKANEN

kuulta. Elokuussa pellolla oleillut räkkä pakeni puinnin alta Koillis-Savossa : 30.8. 1 Nil, Palonurmi. Vielä syysskuun alussa lajista tehtiin pari havaintoa Kuopion seutukunnan alueelta: 3.-4.9. nuori lintu seikkaili pihapiirissä Maaningan Tortteella ja vuoden viimeinen lintu nähtiin 5.9. Kuopion Silmäsuolla. Samalla Maaningan nuori lintu oli ainoa viite lajin pesinnästä maakunnastamme.

Satakieli *Luscinia luscinia*

Katsausvuosi tämän vaatimattoman värisen ja taiturimaisen laulajan osalta oli erinomainen ja havaintomäärä oli 59 yksilöä 15 kunnan alueelta (v. 2011 37 yks. / 12 kuntaa). Katsausvuoden tulos sivuaa vuoden 2006 tulosta ja ainoastaan kaksi parempaa tulosta löytyy 2000-luvulta: (v. 2000 62 yks. ja v. 2003 68 yks.). Tulos ylittää myös pitkän tarkastelujakson (1980-2012) mediaanin, joka on 45 yks.(n=33).

Lajin ensimmäiset edustajat tavataan yleensä toukokuun puoliväliin mennessä ja katsausvuonna laji saapui totutunlaisesti perinteiselle paikalle useamman yksilön voimin aivan kuin hyvää havaintovuotta enteillen: 12.5. 3Ä Var, Lehtoniemi. Seuraava uusi havainto tehtiin saman kunnan alueelta: 15.5. 1Ä Var, Satakunnankatu. Kolmas havainto lajista saatiin kaksi päivää myöhemmin Kuopion seutukunnan alueelta: 17.5. 1Ä Sii, Päivärinne. Laulajia oli tavattu jo

seitsemän 20.5. mennessä ja toukokuun loppuun mennessä kertymä oli jo 31 laulajaa, eli reilu puolet vuoden esiintymismäärästä.

Laji hiljenee melko usein jo ennen juhannusviikkoa ja katsausvuonna lajia kuultiin 20.6 kahdessa paikassa: 1Ä Kuo, Haminalahti ja 1Ä Sii, Toivala, Ammattiopisto. Vuoden viimeinen havainto tehtiin juhanuksen jälkeen myös Kuopion seutukunnan alueella: 26.6. 1Ä Sii, Toivala, Lotteinen.

Pensassirkkalintu *Locustella naevia*

Tämä mustanruskean kirjava sirsijä jatko edellisvuoden hyvää esiintymistä ja lajia havaittiin 34 yksilöä 12 kunnan alueella, joka on selvästi yli pitkän tarkastelujakson (1980-2012) mediaanin (25 yks, n=33). 2000-luvulta löytyy kolme parempaa tulosta (v. 2000 40 yks., v. 2011 39 yks. ja v. 2007 38 yks.).

Lajin ensimmäinen edustaja on havaittu 2000-luvulla 19.-29.5 välisenä aikana ja niin tapahtui myös katsausvuonna. Vuoden ensimmäiset tavattiin sekä Ylä-Savon että Kuopion seutukuntien alueelta: 24.5. 1Ä Iis, Suurisuo ja 1Ä Maa, Patalahti. Tästä kolme päivää myöhemmin tavattiin jälleen kaksi uutta sirsijää Sisä-Savon ja Varkauden seutukuntien alueelta: 27.5. 1Ä Rau, Rastunsuo ja 1Ä Lep, Nikkilänmäki. Toukokuussa saatiin ihastella yhteensä kahdeksaa (8) sirsijää.

Haaveena 100 vuodenpinnaa Kopolasta

Tuula Vanamo

Vesilinnut katsellaan sulan veden aikaan päivittäin.
VANAMOT

AAMU

Elokuun 20. päivä 2013 klo 05.20. Pääskyjä, kahdeksan tai yhdeksän. Pyörivät kehässä korkealla pääni ja pihan yläpuolella. Mitähän tämäkin tarkoittaa?

Räystäspääskyjä, jotka pesivät kahdessa pesässä kotitalomme räystään alla, en nähnyt tuon huikaisevan hetken jälkeen. Ehkä juuri ne lensivät taivaalla ympyrää pari minuuttia ennen auringonnousua ja tunsivat, että on lähdettävä.

Näin nuo linnut maidon tilasäiliön pesukäynnillä, jonka teen joka toinen päivä viiden seutuun. Kiikari ei silloin ole mukana, sitä ei aamutoimilla ehdi käyttää. Valoisina kesäaamuina on tullut havaittua monet lajit vihervarpusesta huuhkajaan ja joutseniin. Syksyllä ja talvella en ole tainnut kuulla tai nähdä yhtään siivekästä noilla reissuilla.

Havaintopaikka on kotimme Kopolan tila Tervossa Nilakka-järven rannalla. Pihaa ympäröivät asuinrakennus, aitta ja navetta. Rannassa on rantasauna ja maalaituri. On peltoa, kiviraunioita, siirtolohkareita, voimalinjoja, polkuja, teitä, metsää, mäkiä ja Kopolanlahti. Ja taivas. Meillä on mieheni kanssa seitsemän lypsylehmää ja muutama hieho. Torjunta-aineita ei meillä käytetä viljelyssä, hyönteisiä siis piisaa. Pitäpä palata pääskyihin...

ERITYISET

Haarapääsky on erityinen, maatalan tyyppilintu numero yksi myös BirdLifen ym. mukaan (Maatalan linnut, kortti 1). Neljäsosan elämästäänhän se meillä vain viettää, mutta sen ajan elinolot ja pesiminen on ihmisenkin turvattava aina uudestaan. Ravintoa kyllä riittää laitumilla ja lahdella. Pesäpaikoista paras on navetta. Sinne eivät tule harakat eivätkä oravat. Kissoille se on liian korkea toisin kuin yläaitta, minne pääskyjen pääsy on estettävä. Navettarakennuksen ja halkoliiterin ovet pidetään avoinna syysmuuttoon asti. Maitohuoneen avoimeen oveen laitoin sisäänpääsyä estämään verhon ”PÄÄSKY STOP” – vain yksi ensimmäisen pesueen poikanen ei sitä huomannut ja nostin sen ikkunalaudalta ulos.

Kissojen takia emme voi pitää pihapiirissä savimutakuoppaa, josta pääskyt saisivat pesänrakennusaineita. Pesät näyttivät onneksi kunnollisilta taas tänäkin kesänä.

Varpunen voisi olla tyyppilintu numero kaksi. Se on ympärivuotinen seuralainen, meillä pyörii ja porraa parinkymmenen parvi. Ne pesivät kuusaidassa ja sähköpylvään metalliputkessa.

Västäräkki on kolmas; parasta on, kun väisikit hyppivät lehmien masuilla. Västäräkkejä puuhastelee syksyisellä pihalla niin ikään parikymmentä. Harakat oleskelevat

navettametsikössä. Niitä on nähty enimmillään 6 - 8 emmekä tiedä missä ne pesivät.

TYYLIÄ

Teen lintuhavaintoja tässä pienellä alueella päivittäin. Rupesin aktiiviseksi lintuharrastajaksi vuoden 2011 Pihabongauksen jälkeen, kun innostuin ja huomasin sen sopivan minulle. Tässä iässä on jo aikaa harrastuksille (olen 60 v). Päivän monet käynnit pihassa, puutarhasa, navetalla, rantavasikoiden hoidossa, lehmien ja laitumien tarkkailussa – mihinkä sitä silmänsä panisi. Sisällä ikkunoissa vahtimista yritän hillitä, jotta ei mene liiallisuuksiin.

Laiturilla käyn sulan aikaan ainakin kerran päivässä. Vanhin tytär lähtee mielellään mukaan, on tarkkana silmänä ja korvana - tytöstä polvi paranee. Kaksi nuorempaa tyttäret ovat olleet koskikarvoja katselemassa, poika on jättäytynyt pois näistä lintujutuista.

Olemme osallistuneet Kuikan kisoihin joukkueella nimeltä Mäkien tallarit. Nimi tarkoittaa talitaisia ja vastamäkeen tallajia – mäkiä kun on ympärillä. Taeston kisapaikka on talon eteläpäätyyn mitattu neliö, mistä näkee mukavasti pellolle, pihaan, puutarhaan ja lahdelle.

Eniten lintuja meillä nähdään, kun pääskyt kokoontuvat elokuussa ja isokoskelot lokamarraskuussa. Jokunen hanhi-

parvikin on havaittu. Lahdella käy saalistamassa sääksiä, ne pesivät 2-3 kilometriä laiturilta pohjoiseen.

Rantapolku jää sitten talvella vähemmälle käytölle, mutta kyllä talvilinnut katsellaan muuten tarkasti. Ruokintapaikka on takapihalla ja varpusille erikseen navetan lähelle kuusaidassa. Talvella 2012 - 2013 osallistuin ruokintapaikkaseurantaan (omakehu haisee, mutta kommentti sieltä tuli: erinomaiset havaintosarjat).

Retket ovat hupaisia ja mieleisiä. Teemme niitä tytön kanssa silloin tällöin kilometrin säteellä kotoa. Kuikan lintupaikoissa esitellyt Äyskoski, Joutenlahti, Tervon luontopolku ja Tervonsalmi katsastetaan pari kertaa vuodessa. Vain kaksi lajia olen sieltä saanut vuodennoihin, Äyskosken koskikaran ja 2012 bongasin Tossavaisen Arin löytämän mustalinnun samasta paikasta. Kiuru taas löytyi eteläisen rajanaapurimme puolelta.

Sinirinta nähdään vuosittain toukokuussa. Huuhkaja, harmaapäätikka, hiiripöllö ja pähkinähakki näyttävät useammin. Tikli ja nokkavarpunen tekivät pikavisiitin ruokintapaikalle 2011.

Vuodenpinnat 2013 lähestyvät sataa, eivät varmaan tavoita tänä vuonna. Olkoot se sata Kopolasta vaikkapa etäisenä unelmana.

Jo edesmennyt Pampa-lehmä näki kanssani monta Kopolan lintua. VANAMOT

Pääskyt ovat tilamme tyyppilintuja. TUULA VANAMO

TYKKÄYKSIÄ

Joitakin hyviä ja huonoja puolia on tullut mieleen tästä pienen alueen lintuharrastuksesta.

Peukutus ylöspäin:

- + autokulut minimissä
- + eväitä ei tarvitse laittaa
- + seniorinlaiselle helppo ja kevyt harrastus – mäkiä lukuun ottamatta
- + WC lähellä
- + vähäinenkin liikunta kohottaa kuntoa ja mieltä, niin että mäkeen vaan!

Peukutus alaspäin:

- Kuikan kisatuloksissa olemme lopusta päin ensimmäisiä
- eväitä ei saa laittaa
- lajimäärä on rajallinen. Että sata Kopolasta. Ja pitäisi vielä tunnistaakin...

KIITOS

Kuikka/Tiira -kavereille kannustuksesta!

Sepelrastaita on tavattu Palonurmessa sekä keväällä että syksyllä.
PERTTI HARTIKAINEN

Palonurmi

Juha Väättäinen

Maakunnan lintuharrastajat ovat varmaan huomanneet Palonurmesta ilmestyvän Tiiran havaintojärjestelmään koko lailla säännöllisesti mukavia lintuhavaintoja. Mikä paikka tämä tällainen on, jossa arosuohaukat, sepelrastaat, mustaleppälinnut ja karikukot mellastavat?

Palonurmi sijaitsee entisessä Nilissä, Syvärijärven itäpuolella, n.70km Kuopios-ta. Etelästä tulevat muuttolinnut seurailevat järven itärantaa ja kaakosta tulijat kiertävät järveä pohjoiskautta. Laajat peltoaukeat ja etenkin Pölläkän jokivarren tulva-alueet tarjoavat lepo- ja ruokailupaikkoja ja keräävät keväisin paljon erilaisia lintuja. Joen rannassa on laajaa saraikkoa ja heinikkoa, jota karja kesäisin laiduntaa. Syksyisin alueelta lisäksi parturoidaan pajukot pois. Kurppamaastoa siis, josta kahtena vuonna on kompattu heinäkurppakin.

Hyvinä vuosina tulvilla voi nähdä jän-

käsirriäisiä, lapin- ja pikkusirrejä, vikloja sekä vesipääskyjä lukuisten sorsalintujen lisäksi. Vuonna 2013 tulvat olivat laajat, mutta lämmin eteläinen ilmavirtaus vauhditti muuttajien menoa niin, ettei jänkä-sirriäisiä nähty, mutta mustapyrstö- ja punakuirit lepäilivät hetken, samoin parikin karikukkoa ja harmaasorsa. Pieniä hanhiparvia saattaa jäädä pitemmäksikin aikaa levähtämään ja niiden joukosta on löytynyt lyhytnokka-, meri- ja tundrahamia. Sepelrastaista on nähty viereisten maatilojen ympärillä sekä keväisin että syksyisin, mutta 2013 nekin menivät arosuohaukkojen tapaan huomaamatta ohitse. Syystä tai toisesta myös mustaleppälinnut ovat viehtyneet paikkaan ja niitä on tavattu useampanakin vuonna. Kovin havis lienee kuitenkin vuonna 2007 tavattu mustahaikara.

Pesimälinnustoon kuuluvat mm. rusko- ja sinisuohaukka, pikkurapunen, punajal-

kaviklo, lapa- ja jouhisorsa, heinätavi sekä laulujoutsen. Naakat ovat asustelleet jo pitkään, samoin pikkulokkiyhdykskunta.

Joen ympäristön karjatilat ja suolampareet pitävät yllä runsasta hyönteisfaunaa. Niinpä pihoissa pyöri runsaasti pääskyjä ja muita hyönteissyöjiä. Taigauunilintu on löydetty muuttavista hyönteissyöjäparvista kahtena syksynä.

Palonurmi on linnustollisesti muutakin kuin tuo Pölläkän keväinen tulvakosteikko. Kuten jo mainitsin, niin kumpuilevat ja melko laajat viljelyspellot muodostavat pienien metsälöiden kanssa monimuotoista mosaiikkia, tarjoten ruokaileville parville ravintoa ja suojaa. Niinpä peltolintuparvis-takin löytyy mukavaa katseltavaa. Muutto-aikaan kumpareilta voi stajata petolintuja ja hanhimuuttoa. Jotenkin Tahkomäki ja Syväri ohjaavat näiden isojen lintujen menoa, eivät siellä muutoin kotkat kaartelisi.

Kannaksen peltoaukeiden ja Syvärin väliin jää laaja kuusivaltainen metsäalue, jossa on myös soita. Vaikka metsää onkin vuosien varrella melko voimallisesti haktu, niin vanhaa korpea on vielä jäljellä. Tuolla Levämäen alueella on myös viljeltyjä peltoja ja mikä linnuston ja linnuista kiinnostuneiden mielestä parasta, myös laajoja pakettipeltoja. Niinpä tämän vuoden keväällä myyräkanta oli voimissaan. Pöllöt löysivät ruokapöydän ja valtakunnallistakin huomiota sai viiden lapinpöllön viikkokautinen oleskelu. Kesällä sitten löytyi lapinpöllön pesä, josta rengastettiin yksi poikanen. Kaksi muutakin lajin pesintään viittaavaa havaintoa on tiedossa.

Taskisen Janne rengasti Pertti Hartikaisen kanssa syksyllä myös helmipöllöjä, mutta sarvipöllön poikaset eivät antautuneet ja pysyttelivät kuusten yläöksillä. Suopöllö tavattiin vielä syyskuun pinnaviikolla öiseltä saalistuspaikaltaan, joten jrsijöitä tuntui riittävän syksyyn saakka. Levämäen pusikot ovat olleet myös yölaulajien, kuten pensas- ja viitasirkkalintujen, luhta- ja viitakertusten sekä satakielien suosiossa.

Tervetuloa Palonurmeen

Palonurmeen tullaan Kuopion suunnasta ajamalla tietä no 75 Nurmeksen suuntaan 60 km ja siitä opasteen mukaan Palonurmen kylälle. Siitä oikealle Rautavaaran suuntaan reilut pari kilometriä, josta käännetään Hartikkalantielle. Vaikkapa Tiiran kartoilla löytää perille.

Kohteet sijaitsevat tämän läpiajettavan tien varrella, joskin pihojen läpi kulkemista on syytä välttää. Varsinainen Pölläkän tulva-alue on tien eteläpuolella. Havainnot joutuvat ottamaan huomioon maatilojen liikenteen ja suotavaa on, että autot jätetään tien alkupäähän sopivalle levikkeelle. Jynkänlammen kohdalla on sellainen ja seuraavassa Y-risteyksessä toinen mahdollinen paikka peltoliittymien lisäksi. Isännät ovat tottuneet kiikareiden ja putkien kanssa liikkuviin ja suhtautuvat suopeasti lintumiehiin ja -naisiin, kunhan ei haitaksi olla. Itse havainnot tapahtuu tieltä ja sen penkoilta. Viljelemättömillä pelloillakin voi liikkua. Luhdalle ja tulva-alueelle meneminen ei ole suotavaa linnuille aiheutuvan häiriön vuoksi.

Levämäkeen pääsee kääntymällä Pa-

lonurmen kylältä vasemmalle, Keyrityn suuntaan. Tietä ajetaan vain pari sataa metriä ja käännetään vasemmalle opasteen viittomana. Levämäentie on useamman kilometrin pituinen ja haarautuu useastakin kohdin järven rantaan, lähinnä kesämökeille. Kuha-apaja on mukava salmipaikka.

Saunaniemeen tie lähtee jo alkumatkasta. Viimeiset puoli kilometriä on asfaltti-autoille haasteellinen, joten se pätkä kannattanee kävellä. Niemen kärjessä ei ole mökkejä ja siellä on mukava nauttia eväitä stajauksen lomassa. Tyynenä kevät- tai syysaamuna useamman kilometrin pituisella Ollukan selällä voi katsella lepäileviä arktisia vesilintuja ja hanhia. Merimetso on löytänyt vakiokiven.

Eihän näitä havaintoja kertyisi ilman havainnointia. Keskinäisen kisailumme myötä neljä viime vuotta ovat olleet Palonurmen linnuston seurannassa aktiivista aikaa. Hartikaisen Pertillä on kotikonnuilta vuosikymmenten kokemus, mutta kyllä hyvät havikset vaativat myös jatkuvaa liikumista ja lintujen seuraamista. Yhtälailla Maaninka, Rautalampi tai Varkaus näyttäytyisivät meille kuikkalaisille linnustollisesti köyhinä, ellei siellä retkeiltäisi paljon ja ilmoitettaisi havaintoja Tiiraan.

Palonurmi on periferiassa maakunnan keskeltä katsoen, eikä monikaan tule läheneeksi tälle suunnalle linturetkelle. Varaan päivä aikaa, repullinen eväitä ja tule tutustumaan monipuoliseen linnustokohde Palonurmeen! Reittisuunnitelmaan voit sisällyttää Pisan luonnonsuojelun vaaramaisemat (uusi torni ja uusitut reitit avataan keväällä 2014) tai Tiilikajärven kansallispuiston suot. Massaesiintymisiä on harvoin tarjolla, eikä rareista anneta takuuta, mutta koillinen Savo voi tarjota mukavia yllätyksiä.

Keväällä 2014 Kuikka järjestää yhteisretken Palonurmeen, seuraa tapahtumakalenteriamme!

1. Hartikkalantie
2. Pölläkän tulva-alue
3. Pysäköinti
4. Levämäki
5. Saunaniemeen
6. Syväri
7. Ala-Nurmes (järvi)
8. Tahkomäki (järven takana)

Raasion rengastukset 2013

Markku Ukkonen

Rengastuspäiviä kertyi ajalla 26.6.-15.10. yhteensä 58. Näistä katiskapyyntiä oli yhteensä 57 päivänä (aamupyntiä niistä 46 päivänä) ja verkkopyntiä 22 päivänä (aamupyntiä 18 päivänä). Pyynnissä olleessa katiskasetissä oli yleensä 11 - 15 katiskaa ja verkkopyynnissä verkkojataa yleensä 45 verkkometriä. Renkaiisiin saimme yhteensä 1265 lintua ja kontrollissa kävi yhteensä 87 siivekstä, joten käsittelyjä kertyi yhteensä 1352. Ryhmittäin rengastukset menivät näin: kahlaajat 383 r, vesilinnut 67 r ja muut lajit 815 r. Kolme eniten rengastettua lajia olivat västäräkki (300 r), liro (232 r) ja pajulintu (90 r).

Rengastajina toimivat Anu Tillanen, Jyrki Pynnönen, Mikael Rytönen, Klaus Salo ja allekirjoittanut. Rengastusavustajina ahkeroinvat Marjatta Seppänen, Hanna Sarja, Nina Hänninen ja Niklas Åberg. Yhteenvetona voisi todeta, että kesän ja syksyn mittaan paikalla oli pitkää aikaa kovaa pyyntitirutusta.

Pyyntiaktiviteettiin nähden rengastusmäärät jäivät varsin vaatimattomiksi. Kahlaajien ja osittain myös västäräkkien osalta allas on kehittynyt sellaiseen tilaan, että laajentunut ja avolietteen koillisliete pitää lepäilevät kahlaajat ja muutkin avorantalinnut evästarjonnallaan entistä tiukemmin rannoillaan ja kasvittumaan pääsyt pyyntiliettemme ei tahdo vetää lintuja puoleensa. Vielä kun vedenpinnat eivät laskeneet kovinkaan alas pyyntikauden aikana, kunnan avolietereunukset pysyivät poissa ison osan kaudesta katiska-alueellamme, mikä heijastui negatiivisesti katiskoihin yrittäneiden kahlaajien määrässä. Jostain syystä monet puskalajitkin (mm. pajusirkku, pajulintu) olivat yllättävän vähissä verkkopaikoilla, jos tilannetta vertaa vaikkapa syksyyn 2012. Tässä onkin alettu viritellä ajatusta koillislietteen kätköihin perustettavasta katiska- ja verkkopyynnin sivukonttorista.

Erikseen pitää kesätapahtumista mainita vielä Anun ja Marjatan raivaustempaus. Helteisenä kesäpäivänä he vetäisivät raivaussahan pärisemään ja jyräsivät pyyntilietteen pajukot kerralla tantereeseen! Syntyneet risukot on tarkoitus poltella tulevana keväänä. Toivotaan, että hiellä ja vaivalla raivattu avotanner houkuttelee paikalle keväällä myös uusia pesijöitä.

Kuluneen kauden rengastusmäärät lajeittain, yhteensä 1265 rengastusta:

pikkutylli 13
tylli 5
kapustarinta 1
töyhtöhyppä 1
pikkusirri 1
lapinsirri 6
suosirri 3
suokukko 23
jänkäkurppa 4
taivaanvuohi 26
mustaviklo 4
punajalkaviklo 1
valkoviklo 16
metsäviklo 6
liro 232
rantasipi 41
haapana 17
tavi 42
sinisorsa 1
jouhisorsa 6
telkkä 1
naurulokki 4
halmipöllö 4
käenpiika 1
kiuru 1
törmäpääsky 12
metsäkirvinen 1
niittykirvinen 6
keltävästäräkki 26
västäräkki 300
rautiainen 6
punarinta 14
sinirinta 6
leppälintu 3
mustarastas 10
laulurastas 4
punakylkirastas 6
ruokokertunen 54
mustapäähäkerttu 1
lehtokerttu 2
hernekerttu 29
tiltalti 22
pajulintu 90
hippiäinen 2
kirjosieppo 1
pyrstötiainen 23
hömötiainen 3
sinitäinen 62
talitiainen 35
peippo 10
järripeippo 5
vihervarpunen 1
punavarpunen 3
pajusirkku 54

Miettisen Ville ennätti jo testaamaan kojua. MARKKU VAITTINEN.

Raasioon saatiin kuvauskoju

Mikko Pärssinen

Lintukuvaamisen suosion kasvun myötä järjestettiin 2011 Kuikan ensimmäinen lintu- ja luontokuvaajien yhteisretki Leppävirran Konnukselle yhdessä Siilinjärven kameraseuran kanssa. Retkellä keskusteltiin piilokojun tarpeesta ja mietittiin sen sijoittamista Raasion altaiden koillislietteelle, missä erityisesti kesäisin ja syksyisin on mukavasti levähtäviä kahlaajia. Altaalla ei ole enää kaivostoimintaa eikä vastapäisen lietealueen rengastustoiminta häiriinny paikalla könyävistä kuvaajista.

Ensimmäiselle retkelle osallistunut kuvausväki innostui ideasta ja päätimme ryhtyä kojuprojektiin. Parin kokoontumisen jälkeen työryhmä haki KLYY:ltä avustusta materiaalikuluihin ja avustus myönnettiin. Seuraavaksi aloitettiin neuvottelut alueen omistajan kaivosyhtiö Yaran kanssa, joka suhtautui asiaan positiivisesti. Paikkaa käytiin yhdessä katsomassa ja pelisäännöistä sovittiin. Kirjallinen sopimus tehtiin monien vaiheiden jälkeen keväällä 2012.

Työryhmän jäsenten muiden kiireiden takia kojun rakentamisen aloittaminen kesti, mutta lopulta kojua päästiin talkoilla rakentamaan. Pikkuhiljaa koju nousi koillislietteiden ruovikon reunaan vuonna 2013. Kojussa on sekä kuvausaukkoja että heijastamaton peililasi, jonka läpi kuvaaminen ja lintujen tarkkailu onnistuu lintuja häiritsemättä. Luulen että Siivekkäessä ja Kuikan tilaisuuksissa tullaan jatkossa näkemään upeita kuvia sisämaan ehkä parhaimmalta kahlaajapaikalta.

Kuvaaminen kojussa on sallittua kaikille Kuikan jäsenille, mutta kojuun menemisestä pitää sopia etukäteen. Tämä siksi, että monella työryhmäläisellä on ajatukse-

na mennä kojuun jo yöllä odottamaan päivän valkenemista. Silloin kun on kylmässä kojussa tunteja odotellut valoa ja lintujen lähestymistä ei sosiaalisinkaan harrastaja kaipaa ”onko täällä tilaa” huuteluita. Koju on kuitenkin suuren osan ajasta vapaa, joten varmasti kaikki halukkaat pääsevät lintuja kuvaamaan ja tarkkailemaan. Koju lienee kuvaamisen lisäksi myös hyvä lintujen tarkkailuun lähietäisyydeltä.

Kojun aikaansaamisessa on ollut monta vaihetta ja se on vaatinut työryhmältä melko paljon vaivaa. Toivottavasti se säilyy ehjänä ja siistinä kaikkien käyttäjien jäljiltä, vandaalien tihutöistä puhumattakaan.

Lisätietoja kojusta saa kaikilta tekijöiltä ja kojun käytöstä voi sopia sähköpostilla osoitteesta mikkoparssinen123@gmail.com. Työryhmässä olivat mukana ainakin seuraavat talkoolaiset: Ilkka Markkanen, Tero Pelkonen, Tero Mikkonen, Markku Vaittinen, Raimo Hämäläinen, Ville Miettinen, Jussi Koponen, Matti Ollikainen, Juha Lindfors ja tämän kirjoittaja. Kiitokset kaikille puurtajille!

Kuvauskoju maastoutuu hyvin ruovikkoon. MARKKU VAITTINEN.

TAESTO 2013

Asta Lähdesmäki

Lintuisa Taesto käytiin muuten vaihtelevassa, mutta kylmän tuulisessa säässä. Pohjois-Savolle uusi laji, amerikantukkasotka, nähtiin Keiteleen Hetejärvellä Saunaniemen tornista. Lintu oli kisan päättyessä vielä näkyvissä ja muutama onnekas ehti bongata ihmesotkan.

- Lapinlahti Linnansalmi:**
81 lajia Timo Filipoff, Juha Koponen, Minna Riikonen, Petri Sallinen ja Eelis Rissanen
- Siilinjärvi Raasio:**
71 Erkki Björk, Juhani Rissanen, Kalle Ruokolainen ja Markku Ukkonen
- Maaninka Kinnulanlahti:**
70 Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ja Jyrki Uotila
- Varkaus Ruokojärvi:**
69 Liisa Tolvanen, Hannu Räsänen ja Timo Immonen
- Nilsia Palonurmi, Kannas:**
69 Pertti Hartikainen ja Juha Väätäinen
- Iisalmi Keskimäinen:**
69 Aaro Väänänen, Kari Bovellan, Kalevi Asikainen ja Kai Jäderholm
- Maaninka, Patalahti, itätorni:**
68 Riitta Rajala, Jarmo Ukkonen, Marja Maijala, Ari Virnes, Suoma Virnes ja Jorma Kelo.
- Keitele Hetejärvi, Saunaniemi: Elämä on birdlaiffii:**
67 Marko Kelo, Eetu Kelo, Pertti Renvall ja Riitta Renvall
- Rautalampi Tyyrinvirta:**
66 Esko Vesanen, Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen, Risto Kannisto ja Jussi Aalto
- Suonenjoki Jauholahti:**
66 Hannu Kärkkäinen, Pekka Savolainen, Ari Tossavainen ja Olli Korhonen
- Iisalmi, Iso-Lapin lintutorni:**
59 Jouko Pulkka, Kyösti Hujanen ja Jarmo Yliluoma
- Kaavi Luikonniemi, Kuminlahti, kesämökin laiturii:**
48 Pertti ja Eini Räsänen
- Tervo Kopola, pihamaa:**
34 Virpi ja Tuula Vanamo
- Kuopio Riistavesi, Keskimäinen (vain osan ajasta):**
7 Hannu ja Esko Poutiainen

TALVIPINNARALLI 2013

Pinnarallissa 7.12. kokeiltiin uutta Alue-ekosarjaa, jossa piti liikkua rajatulla alueella ja saatiin pisteitä paitsi lajeista, myös lasketuista lajimäärästä. Tavallisimmat lajit jäivät laskennan ulkopuolelle.

Ekosarja (lajimäärä)

1. Team Uccello: Markku Ukkonen 21
2. Kai Jäderholm ja Jarmo Yliluoma 20
3. Villahousuttaret: Sanna Hynynen, Asta Lähdesmäki ja Suoma Virnes 19
3. Jussi Aalto 19
3. Nilsian Citybongarit: Eelis Rissanen ja Juha Väätäinen 19
6. Päivä Puijolla: Mikko Pärssinen 17
6. Hannu Räsänen ja Jarmo Ukkonen 17
6. Eko yksinäinen: Erkki Björk 17
9. Pyöräilevä hullu: Jussi Koponen 16
10. Mäkien tallarit: Tuula ja Virpi Vanamo 15
10. Juha Koponen 15

Alue-ekosarja

(laji- ja yksilömäärä, kisa-alue mainittu)

1. Nilsian Citybongarit: Eelis Rissanen ja Juha Väätäinen 39 (kokonaispistemäärä) Nilsian taajama
2. Kai Jäderholm ja Jarmo Yliluoma 37 Iisalmi, taajama
3. Team Uccello: Markku Ukkonen 34 Siilinjärvi, Jännevirta - Siltasalmi - taajama
4. Hannu Räsänen ja Jarmo Ukkonen 30 Maaninka Vianta
5. Villahousuttaret: Sanna Hynynen, Asta Lähdesmäki ja Suoma Virnes 28 Kuopio, Linnanpelto - Päiväranta - Puijon itäpuoli
6. Päivä Puijolla: Mikko Pärssinen 28 Kuopio, Julkula - Puijon länsipuoli
7. Mäkien tallarit: Tuula ja Virpi Vanamo 25 Tervo, Kopola
8. Jussi Aalto 23, Rautalampi
9. Pyöräilevä hullu: Jussi Koponen 21 Siilinjärvi, taajama
10. Eko yksinäinen: Erkki Björk 20 Kuopio, keskusta - Linnanpelto - Itkonniemi - Väinölänniemi
11. Juha Koponen 19 Lapinlahti, taajama - kanava

Perussarja

1. Jarkko Koskela ja Hannu Kärkkäinen 36
2. Jokisiat: Pekka Savolainen ja Ari Tossavainen 36
3. Mikael Rytönen, Toni Saarelainen ja Niklas Åberg 34
4. Eräjormat: Timo Filipoff, Lassi Lähdesmäki, ja Petri Sallinen 33
5. Papat ja poika: Timo Immonen, Allan Nyssönen ja Eino Repo 32
6. Alakylän isku: Jukka Ihanus, Heikki Pentikäinen ja Yrjö Olkkonen 30
7. Karvaturvut: Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen ja Ilkka Markkanen 25
8. Into ja yritys: Kimmo ja Seija Laitinen 23

SYKSYN PINNAVIKKO 2013

Kisa käytiin kahtena perättäisenä syyskuun viikonloppuna.

1. Pertti Hartikainen ja Juha Väätäinen 99 (lajia)
2. Aimo Hartikainen ja Niklas Åberg 97
3. Jaakko Kettunen ja Ilkka Markkanen 84
4. Juha Koponen ja Asta Lähdesmäki 83
5. Eeva ja Jyrki Uotila 81
6. Tuula ja Virpi Vanamo 33

Puutosalmi Tapaninpäivänä. TERO PELKONEN

Suomalaisia, turvallisia LINNUNRUOKIA!

Eläinruokatehdas Lemmikki Oy on valmistanut pohjolan talvilinnuille puhtaita, ravitsevia ja roskaamattomia **TINTTI** ja **TALVILINTU** -linnunruokia jo yli kahden vuosikymmenen ajan.

Eläinruokatehdas
Lemmikki Oy

Jäniksenpolku 33, 70400 Kuopio
Puh. (017) 369 8400
www.elainruoka.com

Lemmikin roskaamattomat
linnunruuat löydät marketeista
kautta maan.

Muakunnan mojavat lintupaekat

Jarmo Yliluoma

Siinäpä se oli savoksi ilmaistuna, virallismmin MAALI-hanke. Tavoitteena on löytää lintuharrastajille ja linnuille tärkeät alueet maakuntatasolla ja turvata näiden alueiden säilyminen luonnolle arvokkaina elinympäristöinä. Kun tärkeimmät alueet ovat viranomaisten ja muiden toimijoiden tiedossa, ne osataan ottaa paremmin huomioon erilaisia aluevarauksia muodostettaessa jo etukäteen. Kyseessä on siis laajennus kansainvälisesti (IBA) ja kansallisesti (FINIBA) tärkeiden alueiden kartoitukseen.

MAALI:ssa keskitytään erityisesti jo olemassa olevan tiedon käyttöön. Aineiston pohjana toimii yhdistyksiin ja lintuharrastajille vuosikymmenten aikana kerätty tieto (havaintoarkisto) ja kokemus. Tiira-lintutietopalvelu on tähänkin työhön hyvä käytännön työkalu, minkä takia on tärkeää, että Tiira-lintutietopalvelusta löytyvät lintuharrastajien havainnot mahdollisimman kattavasti. Lisäksi voidaan tehdä uusia ja täydentäviä inventointeja potentiaalisille tärkeille alueille.

Kuikan Maali-projekti alkoi helmikuussa 2013, jolloin BirdLifen hankekoordinaattori **Timo Metsänen** kävi opastamassa yhdistyksemme neljän hengen ryhmää käytännön toimiin ja siinä käytettäviin ohjelmiin. Päätimme aloittaa kerääntymisalueis-

ta. Keväällä 2013 saimme tehtyä alueiden valintakriteerit, missä lajeille ja lajiryhmille asetettiin minimiyläpäät. Jotta alue valittiin MAALI-alueeksi, näiden minimiyläpäät tuli täyttyä vähintään kolmen lajin osalta ja vähintään kolmena vuotena.

Esimerkkinä muutamien lajien minimiyläpäät:

Laulujoutsen > 100
Metsänhanhi > 100
Isokoskelo > 400
Kurki > 100
Naurulokki > 500
Kapustarinta > 200
Suokukko > 100
Liro > 100

Näiden määritysten jälkeen aloimme etsiä lintutietopalvelu Tiiraan tallennettujen havaintojen avulla kriteerit täyttäviä paikkoja. Seuraavassa paikat, jotka ylsivät Maali-hankkeen levähdyspaikoiksi:

Kuopio: Kallansillat, Kumpusaari, Nilsia Palonurmi
Siilinjärvi: Jälä, Toivalan notko
Maaninka: Ruokovirta
Lapinlahti: Juurikka
Suonenjoki: Kimpanlampi

Rautalampi: Rastunsuo Junnon kosteikko, Rastunsuo Lintujärvi
Varkaus: Siitinselkä, Huruslahti, Komminselkä, Akonlahti
Kiuruvesi: Ryönänjärvi, Ponginperä
Sonkajärvi: Rikkalampi + pellot
Iisalmi: Palojsjärvi, Luodelahti, Kirmanjärvi

Muista kunnista ei löytynyt maalikriteerejä täyttäviä paikkoja. Luonnonsuojelu-, (esim. Kiu Kaislanen) ja teollisuusalueita (esim. Sii Musti ja Raasio) ei otettu huomioon. Listasta on varmasti jäänyt pois merkittäviä kerääntymisalueita Pohjois-Savosta. Tämä johtuu joko siitä, että lintutietopalvelu Tiiraan ei ole viety kaikkia alueella havaittuja lintuja vuosien mittaan tai sitten alueen lintumäärät ovat olleet kriteerejä pienemmät, vaikka lajimäärät olisivat olleetkin suuria. Jatkossa kannalta olisikin tärkeää, että kaikki lintuhavainnot ilmoitetaan Tiiraan ja mielellään linnun paikka merkittynä. Vain siten voimme nostaa merkittävät levähdyspaikat esiin.

Jatkossa työryhmän tavoitteena on saada rajatuksi merkittävät pesimäaikaiset alueet. Työryhmään ovat kuuluneet seuraavat henkilöt: Jussi Koponen, Eelis Rissanen, Jyrki Uotila ja Jarmo Yliluoma.

LINTUYHDISTYS KUIKKA

LINTUYHDISTYS KUIKKA

c/o Kuopion museo
Kauppakatu 23
70100 KUOPIO
kotisivut: www.lintuyhdistyskuikka.net
e-mail: hallitus@lintuyhdistyskuikka.net
Perustettu 1974, toimii Kuopion Luonnon
Ystävien Yhdistyksen (KLYY ry) lintujaostona.
Toimialue Pohjois-Savo.

TOIMIHENKILÖT 2013 (ja 2014):

PUHEENJOHTAJA
VARAPUHEENJOHTAJA
SIHTEERI
MUUT JÄSENET

Mikko Pärssinen (Kuopio), 050 348 6137 mikko.parssinen123@gmail.com
Eelis Rissanen, 050 569 9091, elmeri.rissanen@dnainternet.net
Sanna Hynynen, 040 5815807, sanna.hynynen@dnainternet.net
Sanna Mäkeläinen (Kuopio), 0400 972 037, sanna.makelainen@helsinki.fi
Liisa Tolvanen (Varkaus), p. 050 406 8866, liisa.tolvanen@kolumbus.fi
Jarmo Yliluoma, (Iisalmi), 040 721 2618, jyliluoma@gmail.com
Asta Lähdesmäki (Kuopio), p. 050 562 3935, asta.lahdesmaki@gmail.com

VARAJÄSEN

ALUEVASTAAVA
AHK
TIEDOTTAJA
TALoudenHOITAJA
TILINTARKASTAJAT

Jyrki Uotila (Kuopio), 0400 712 264, jyrkiuotila@luukku.com
Yhteyshenkilö Eelis Rissanen, 050 569 9091
Asta Lähdesmäki, 050 562 3935, astalahdesmaki@gmail.com
Timo Filipoff, 040 553 1682, timo.filipoff@dnainternet.net
Jaakko Kettunen, 0400 674176
Raimo Hämäläinen, 0400 374909

RETKIKUMMIT 2013

Kuopio:
Asta Lähdesmäki, astalahdesmaki@gmail.com, 050 562 3935
Ilkka Markkanen, ilkka.t.markkanen@gmail.com, 044 728 4506
Mikko Pärssinen, mikko.parssinen123@gmail.com, 050 348 6137
Riitta Rajala, liisa.riitta@gmail.com, 050-3763758
Jyrki Uotila, jyrkiuotila@luukku.com, 0400 712 264

Eelis Rissanen, Sii, elmeri.rissanen@dnainternet.net, 050 569 9091
Jarmo Yliluoma, Iis, jyliluoma@gmail.com, 040 721 2618
Timo Immonen, Vrk, timo.immonen@pp7.inet.fi, 0400 371 736
Liisa Tolvanen, Vrk, liisa.tolvanen@kolumbus.fi, 050 406 8866

LIITY JÄSENEKSI:

Jäsenmaksut 2014: varsinaiset jäsenet 25 € , lapset ja nuoret alle 19-v. 13 € ja perhejäsenet (ei lehtiä) 5 €. Uusille jäsenille liittymislajana Kuukkelin kaltaiset -lintuharrastusopas. Liittymiset kotisivujen lomakkeella tai JÄSENSIHTEERI Sanna Mäkeläiselle, 0400 972 037, jasensihiteeri@lintuyhdistyskuikka.net

SIIVEKÄS
JULKAISIJA
PÄÄTOIMITTAJA

Nro 62 – 2013 – 34. vsk
Lintuyhdistys Kuikka
Asta Lähdesmäki, 050 562 3935, astalahdesmaki@gmail.com
Seuraavaan numeroon tulevat jutut lähetetään
Asta Lähdesmäki, astalahdesmaki@gmail.com

KANNEN GRAAFINEN SUUNNITTELU
TAITTO
TILAAMINEN JA JAKELU

Juha Koponen
Minna Etsalo, minna.etsalo@gmail.com
Jaetaan Kuikan jäsenille. Tilaushinta muille 13 €.
Lehteä ilmestyy yksi numero vuodessa.
Tilaukset Sanna Mäkeläinen, 0400 972 037, sanna.makelainen@helsinki.fi
Pekka Tenhunen, p, 017 631 203, 044 289 2220, klyy.tenhunen@mbnet.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

ILMOITUSHINNAT
(½:n tai kokosivun mainokseen
sisältyy banneri etusivullemme vuodeksi)

koko takasivu A4 300 €
½ takasivua 150 €
Sisäsivut:
koko sivu A4 280 €
½ sivua 210 x 148,5 140 €
¼ sivua 105 x 148,5 100 €

PAINOS

700 kpl

PAINOPAikka
ISSN 0780-7066

Kirjapaino Arsmat Oy, Kuopio

Urpainen. TERO PELKONEN

TAPAHTUMAKALENTERI

14.3. Pöllöretki Iisalmessa. Lähtö klo 20 Luontomuseon edestä, Kirkkopuistonkatu 9. Oppaana Jarmo Yliluoma, p. 040 721 2618.

Maaliskuussa pöllöjen kuunteluretki Varkaudessa. Lähtö klo 18:00 Käpykankaan Severiltä kimpakyydein. Yhteydenotot pöllöopas Timo Immonen p. 0400371736. Pöllöretkiä suunnitteilla maaliskuun loppupuolella myös Kuopiossa, tarkempi ajankohta ilmoitetaan kotisivuilla sää- ja pöllötietojen täsmentyessä lähempänä ajankohtaa. Luovassa mm. pöllöhiihto järven jäällä Kuopion Neulaniemen kärjestä (kysy Mikko Pärssinen, 040 9674008).

29.3. Lintuharrastuspäivä Kuopion museon kokoushuoneessa 10.30-14.00. Esitellään yhdistyksen toimintaa, lintuharrastusvälineitä ja vastataan yleisön kysymyksiin. Klo 11 ja 13 kuvaesitykset lintujen tunnistamisesta. Päivään osallistuneiden kesken arvotaan kirjapalkintoja.

16.4. Iltaretki Kuopion Puutossalmelle. Kimpakyyti lähtee Kuopion musiikkikeskuksen p-paikan eteläpäästä klo 17.00.

17.4. Opastusta Joroisten Pasalan lintutornilla klo 17-19. Oppaana Eino Repo, p.0408454983.

19.4. Opastusta Rautalammin Tyyrinvirran tornilla klo 9-13. Oppaana Sanna Mäkeläinen, p. 0400 972037.

20.4. Opastusta Varkauden Ruokojärven lintutornilla klo 9:00-12:00. Lintujen tarkkailun ohella voit nauttia nuotiokahvit. Paikalla oppaina Luonnonystävien lintuharrastajat.

26.4. Retki Lapinlahdella. Kokooneminen Linnansalmen lintutornilla klo 9. Oppaana Riitta Rajala 050 3763758 ja Asta Lähdesmäki 050 5623935. Kysy Kuopion kyydeistä Astalta.

27.4. Opastusta Varkauden Ruokojärven lintutornilla klo 9:00-12:00.

27.4. Opastusta Riistaveden Keskimmäisen tornilla klo 9-13. Oppaana Pertti Räsänen, p. 040 7645458.

1.5. Lintuyhdistys Kuikan 40-vuotisjuhlatapahtuma Riistaveden Keskimmäisellä ja Tuusniemen Koivulahden laavulla. Tarkempi ohjelma huhtikuun alussa kotisivuilla, Facebookissa ja Kuikkalistalla. Nettyhteyden puuttuessa pyydä ohjelma Asta Lähdesmäeltä, p. 050 5623935.

3.5. Tornien taisto ja Kuikan oma alueellinen Taesto klo 5-13. Ilmoittautumisohjeet Taestoon löytyvät kotisivuilta lähempänä tapahtumaa.

3.5. Opastusta Varkauden Ruokojärven lintutornilla klo 9:00-12:00. Varkauden Luonnonystävien joukkue osallistuu samalla valtakunnalliseen Tornien Taistoon.

10.5. Retki Nilsiaan Palonurmen lintupaikoille. Lähtö Siilinjärveltä Patakukkulan p-paikalta klo 7.30. Oppaana Eelis Rissanen, 050 5699091 ja Juankoskelta Juha Väätäinen, 044 5620613.

Huomioitavaa:

Tapahtumia voi tulla lisää, seuraa kotisivuja! Pukeudu retkille aina säänmukaiseen vaatetukseen ja varaa lämmintä vaatetta vielä rep-puun. Eväät ja kimpakyytiraha kuuluvat myös retkivarustukseen.

Laulujoutsen on vuoden 2014 lintu.

MATTI OLLIKAINEN

